

MEIDÄN KYLÄMME KUUKASJÄRVI

Paula Tallgren o.s. *Heikkinen*
Elokuu 1980

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Kylän synty, kylän asukkaat	1-9
OMA, Pudasjärven kirkonkirj. jälj. v. 1846-1852	10
" -"- " v. 1854-1861	11
Sota-aika ja evakkomatka	12-13
Kylän asumusten rakentaminen, rakennukset, asuminen	14
Maatalouden harjoittaminen	15-18
Sivuansioiden merkitys	19-20
Palvelujen tulo kylään	21
Kodinhoito ja lastenkasvatus	22-24
Lastenkasvatus, koulutus	25-27
Juhlat ja vapaa-aika	28-29
Maa- ja kotitalousnaisten perustaminen ja toiminta	30-31
Maamiesseuran perustaminen	32
Eri järjestöjä ja luottamusmiehiä	32-35
Kylämme tulevaisuus	36
Lähde aineisto	37
Sananparsia (liitteenä)	

A L K U L A U S E.

Kuukasjärven kylä (virallisesti Ranuan Kylä) sijaitsee Lapin läänin eteläisimmässä kunnassa Ranualla, lähellä Oulun läänin rajaa. On kuulunut aikoinaan Pudasjärven pitäjän Kollan kylään N:o 41.

Kylä koostuu kahden järven Iso-Kuukas ja Pikku-Kuukasjärvien ympärillä olevista asutuksista. Pikku-Kuukasjärvi on osin kapea kuin joki, kulkija voi huudahtaa "tehän asutte kuin Kemijokivarressa".

Ensimmäiset asukkaat ovat tulleet Pikku-Kuukasjärvelle Oulun maakuntaarkistossa olevien Pudasjärven kirkonkirjojen mukaan v. 1773. Nimi Andreas Lukinen (Säkkinen, Liikanen sen mukaan miten taitaa senaikaista kirjoitusta lukea) vmo Anna.

Hän perheensä kanssa näyttää olleen ainoat asukkaat n. 12 v. Andreas kuollut v. 1785.

Seuraava asukas on Tall. Steffan Määttä vmo Markareetta, asuneet v. 1791...1804. Sitten on useampia perheitä asunut yhtäaikaan Kuukasjärvellä. Millä kankaan syrjällä heidän asuntonsa kulloinkin on sijainnut, jäi selvittämättä.

1860 luvun lopulla asujiin yltääkin jo tilastojen lisäksi perimätietoja, etenkin heidän pos muuttamisistaan, Amerikkaan, Sääskilahteen, Petäjäjärvelle, Kelaan tai Sarakylään.

Vanhojen asumusten perustuksia löytyy kylältä monia. *mika?*
Tarina kertoo Poris-Hentestä, joka olisi asunut Porilassa ja muuttanut Heikkilän kentälle, Koivulan lähelle. Samoin taru kertoo "Akkain-niemestä" Koivulan lähellä, jossa olisi asustanut Iistä muuttaneina kaksi naishenkilöä.

Ajoittain on "Koivula Ukko" (Juho Koivula) omistanut koko kylän, (tätä miestä piti tarinan mukaan kolmekertaa huutaa syömään enenkuin suvaitsi vastata)

Toisinajoin on "Akki" (Akseli Koivukangas) omistanut puoli kylää. Ovat ostaneeet ja myyneet jopa vaihtaneet taloja, näin he ovat ehtineet asua monissa paikoissa tällä Kuukasjärven kylällä.

Iso-Kuukasjärven asutus on nuorempaa, kuten saaduissa tiedoissa näkyy.

Torp. Guukasjärvi

Andres Lukinen	s. 3.11.1735, kuol. 1785
vmo Anna	s. 1733, Pudasj.kk.Aa 6,7,8 OMA.
Tall. Stephan Määttä	s. 1749, as.v.1791...1804
vmo Markareetta Thomaksentr	s.19. 3.1762 kk.Aa 9 s.95 " 10 s.42
Ehrig Pekanp	s. 8.10.1863 asunut 1813..1822 v.
vmo Anna	s.24. 1.1859
Mang Thomas Niemelä	s.26. 6.1783 asunut v.1816
vmo Garin	s.25. 5.1787
Pekhtor Johansp Ronkainen	s.20. 1.1779 as. v. 1822
vmo Brita Jaakontr Impiö	s. 1. 2.1789
Olof Matinpk	s.27. 9.1778 as.v.1823..1838
vmo Maria	s.10.12.1774
Pekka Eerikinpk Haarahiltunen	s.15. 7.1793
Olof Olofson Niemelä	s.27.11.1785 muuttanut Sääskilah-
vmo Liisa Gristerintr Tauriainen	s. 1793 teen v.1854
Tr.p Henrik Olofinpk Penämö	s.23. 5.1820 muut.Sääskilahti
vmo Anna Gretha Johanneksentr	s. 5. 9.1827 nr.3,v. 1854
Andreas Olofinpk Kuukasjärvi	s.18. 5.1825 (Aa 1,17,sivu 96)
vmo Anna Pekantr Ojala	s.14. 1.1827 Asuneet v.1853..54
pk Andres Antersson	s. 1. 2.1851 muuttaneet Petäjä-
" Jaakob	s. 8. 4.1855 järvi nr.35.
" Olof	s.17.10.1861
Thomas Oloffinpk Kuukasjärvi	s.31. 5.1828 (Aa 1,17 sivu 78)
vmo Beatha Pekhtortr Bagman	s.11. 6.1823 muuttaneet v. 1854
pk Johan Vilhelm Thomaksenpk	s. 9. 2.1850 Kela nr.27.
" Olof	s.17.10.1861
" Aukust	s.18. 8.1856

Viimevuosisadalla rakennetuista asunnoista löytyy vuosilukuja joista vanhin on Uutelan riihi v.1823 ,on ollut asuntona Koivulassa. Kuukkaan pirtin vintillä on vuosiluku 1845. Koivulan pirtti,joka on myös ollut savupirttinä on v.1851.

Kollaja 41 Kuukasjärvi N:o 10 Ranua N:o 10
1905 v. maakirjan mukaan talon nimi on muutettu Kuukas.

Sigfrid Benjamin Henrikson s. 21.1. 1814, kuoli 17.11. 1880,
vmo Carin Andersdotter s. 1.3. 1808, kuoli v. 1867.

Lapset:

Pa Johan Henrik Sigfrid Benjamin poka, s. 1.5. 1834, vihitty 8.2. 1857,
vmo Caisa Danielsdotter s. 27.6. 1830, mistä avioliitosta lapset
Tr Brita Maria s. 26.10. 1857.

Pa Johan s. 15. 10. 1861. Perhe muuttanut Ranua 9 Kelahaara

Pa Sigfrit Gustav, Sigfrit Benjamin poka, s. 20.3. 1839. Vihitty
vmo Anna Greta Johonstr. s. 13.6. 1937. Perhe muutti Sarajärven
Mainioon, joko v. 1881 tai 1874. Jossa Sigfrid kuoli 10.6. 1924.
ja vaimo Anna Greta kuoli 25.7. 1907.

Pa Andres, Sigfrit Benjamin poka, s. 9.12. 1845, vihitty 4.12. 1870,
vmo Madilta Karlsdotter Sääskilahteen, s. 22. 1. 1846. Perhe muutti
Ameriikkaan v. 1881 kks III/65.

Pa Jakob, Sigfrit Benjamin poka s. 14.1. 1850, vihitty 30.11. 1875,
vmo Johanna Karlsdotter Sääskilahteen, s. 9.8. 1852.

Perhe muutti Ameriikkaan v. 1882 kks III/66.

6.12. 1878, Antti ja Jaakko Kuukasjärvelle perinnöksi ostokirjan
Kuukasjärven kuudenneksen manttaalin talon N:10, Pudasjärven kun-
nan Ranuan kylässä.

15.1. 1881, mainittu Antti Kuukasjärvi, Jaakko Benjaminpö Kuukas-
järvelle myynyt puolet sanotusta maasta, tuli kokonaan Jaakon hal-
tuun.

14.2. 1882, Jaako Kuukasjärvi oli myynyt koko Kuukasjärven maan
Siuruan Höyrysaha Osakeyhtiölle.

Viime helmikuun 20 päivänä, Siuruan Höyrysaha Osakeyhtiö myynyt
sanotun tilan Juho Koivulalle. (v. 1896)

Juho Koivula viime elokuun 31 päivänä, myynyt talon Akseli Koivu-
kankaalle, ja Kalle Aukusti Lohelle.

Höyrysahan 1 lh. 14.2. 1882 & 28 (sivu 489) OMA Kemi Pudasjär-
vi A--Y lakihuudot kirja.

Uutistila Koivula Ranua N:0 12.

verolle 1874, 1879. 1/8 manttaalia.

Anders Persson Siliämaa sittemmin Koivula, s. 21.11.1807. kuoli 17.10.1877.
vmo. Greta Paavontr. Simontaival, s. 6.1. 1811, kuoli 9.1. 1902.

Juho Antinpoika Koivula, s. 6.1. 1849, vihitty 31.12.1874, (5/48 manttaali
1 avioon Sofia Kustava Iisakintr. Koivukankaaseen, s. 3.3. 1849, ja
kuoli 27. 4. 1897.

Vihitty II avioon 5. 12. 1897 Kaisa Matintr Kokkoon, s. 23.3. 1853,
ja kuoli 28. 7. 1906.

Juho Antinpoika Koivula muutti Ranualla N:5 (Laivala) mäkitupalaisena
leskenä v. 1917.

Juho Antinpoika Koivulan ensiaviosta lapset

Pa Kustu s. 4.2. 1876. ja kuoli 25.4.1913, oli vihitty 5.12.1897

Markareta Tanielintr Petäjäjärveen s. 19.2. 1877, muutti leskenä Ranualla

Pa Aukusti Juhonp Koivula, s. 4.2. 1879 ja kuoli 22.10. 1915, vihitty
Vilhelmiina Juhontr Sääskilahteen, joka s. 30.5. 1880. Vihitty 9.6.1919
toiseen avioon Johannes Ristonp. Lohi, s. 25.10. 1874.

Pa Antti Aukustinpa Koivula s. 24.10. 1903

vmo Elsa Maria Paavontr Sarala s. 20. 7. 1903

pka Aaro Veli Antinpa Koivula s. 30.10. 1934

Uutela N: 12¹³

Aukusti Juhonpk Koivula

s. 4. 2. 1879 ,kuoli 22.10.191

vmo Vilhelmiina Juhontr Sääskilahti

s. 30. 5. 1880

II avio Juho Ristonpk Lohi

s. 25.10. 1874

Helli Maria Aukustintr Koivula

s. 7. 7. 1912

Välimaa N:0 12³ (Toloppa)

Kustaa Juhonpk Koivula

s. 4. 2. 1876, sai perinnöksi

Kustu Akselinpk Koivukangas

s. 5. 9. 1887, osti v. 1909.

vmo Aino Juhontr Sääskilahti

s. 28. 5. 1888

Akseli Iikanpk Koivukangas

s. 5. 4. 1859

vmo Sofia Matintr Ikonen

s. 18. 4. 1860

Vilhelmiina Lohi

omistanut

KYLÄNSYNTY kylän asukkaat

Kuukas N:o 10

Akseli Iikanp Koivukangas	s. 5. 4. 1859
vmo Sofia Matintr Ikonen	s.18. 4. 1860
Kalle-Aukusti Akselinp Koivukangas	s.18. 9. 1885
vmo Santra Amanda Mikontr Kilpeläinen	s.28. 4. 1885

Onnela N:o 10

Kalle Aukusti Ristonp Lohi	s.23.11. 1872
vmo Kaisa Reeta Juhontr Sääskilahti	s. 9. 2. 1875
Jalmari Kallenp Lohi	8020.11. 1904 muut.Ran.kk.
vmo Aili Emilia Iisakintr Yliportimo	s.15. 8. 1896
Antti Kallenp Lohi	s.11. 4. 1907
vmo Anna Valpuri Kallentr Sarala	s.15. 4. 1913 as.1932..1942
Väinö Kallenp Lohi	s.27. 3. 1909
vmo Elsa-Maria Eliaksentr Huhtala	s.24.7 . 1908
Taavi Jannenp Puurunen	s. 7. 9. 1937
vmo Annikki Väinöntr Lohi	s.24. 8. 1938

Suojala N:o 10¹⁹

Eelis Kallenp Koivukangas	s.18. 6. 1909
vmo Taimi Markareeta Aukustintr Ojala	s.27. 1. 1918

Sarasto N:o 10²⁴

Jaakko Henrik Vilhonp Merkkiniemi	s.15. 5. 1923
vmo Lyydia Valpuri Kallentr Koivukangas	s.10.11. 1923

Havula N:o 10⁴³

Eino Matinp Siurua	s. 11.10. 1922
vmo Eeva Esteri Kallentr Koivukangas	s. 8. 2. 1922

Alamäki N:o 10³⁴

Väinö Laurinp Piira	s.20. 5. 1913
vmo Helli Aukustintr Kelahaara	s.24.12. 1914

Välitalo N:o 10³²

Heino Antero Jaakonp Sääskilahti	s. 2. 9. 1935
vmo Martta Annikki Väinöntr Petäjäjärvi	s. 8, 3. 1935

Lehvilä N:o

Timo Kalevi Väinönp Lohi	s.19. 1. 1935
vmo Nelly Kustaava Jannentr Puurunen	s.19. 6. 1935

KYLÄNSYNTY kylän asukkaat

Erola N:10¹⁰

Akseli ja Sofia Koivukangas myi tilan Kustaa Koivukankaalle
31.1.1922.

Kustaa Akselinpk Koivukangas	s. 5. 9. 1887
vmo Aino Juhontr Sääskilahti	s.28. 5. 1888
Johannes Kallenpk Lohi	s.26. 3. 1903
vmo Hilma Katariina Kuusela	s.25. 1. 1908
Eero Henriikki Heikinpk Kuha	s.31. 1. 1931
vmo Olga Kaarina Johanneksentr Lohi	s.19. 4. 1928

Kotilahti 10³⁷

Väinö Kalle-Aukustinp Lohi	s.27. 3. 1909
vmo Martta Juhontr Lohi	s. 7. 6.1911.k.10. 5.1944
" Naima Kallentr Iik	s. 6. 3.1918.k.14. 1.1952
" Elsa-Maria Eliaksentr Huhtala	s.24. 7.1908
Pekka Kullervo Väinönp Lohi	s.13. 4.1937
vmo Aili Kaarina Jaakontr Sääskilahti	s.20. 5.1939

Pikkula 10⁴

Akseli Iikanpk Koivukangas	s. 5. 4.1859	omist.1898 v.
vmo Sofia-Kaisa Matintr Ikonen	s.18. 4.1860	
Torp. Evertti Paavonp Ojala	s.20. 6.1884	Kauppa 20.9. v.1909
vmo Anna Auroora Akselintr Koivukangas	s.23. 8.1884	hinta 100:-

Tupala 10⁴

Antti Kalle-Aukustinp Lohi	s.11. 4.1907. k.23.3.1962
vmo Anna Valpuri Kallentr Sarala	s.15. 4.1913
Heino Olavi Antinp Lohi	s.11. 8.1940
vmo Aili Tellervo Jaakontr Taivalkoski	s. 5. 3.1945

Porila N:0 10³

Kalle Aukusti Ristonp Lohi	omistanut
Kustaa Akselinpk Koivukangas	s. 5. 9. 1887
vmo Aino Juhontr Sääskilahti	s.28. 5. 1888
Akseli Iikanp Koivukangas	s. 5. 4. 1859
vmo Sofia Kaisa Matintr Ikonen	s.18. 4. 1860
Kalle Vilhonp Sarajärvi	s.31.12. 1901
vmo Anna Kustaava Haarahiltunen	s.18. 7. 1903 kuol.2.7.1963
" Helmi Impiö	s. 5. 1. 1907
Jaakko Antero Kallenp Sarajärvi	s.25. 7. 1935
vmo Elli Inkeri Adolfintr Leskinen	s.13.12. 1932

KYLÄNSYNTY kylän asukkaat

Välimaa N:o 12³

	Pauli Arvid Aukustinpokko Koivula	s. 7.12.1908
vmo	Hilda Katariina Vääräkangas	s.20. 2.1920
	Veikko Matias Jaakonpokko Niemelä	s.23. 3.1945
vmo	Aune Tellervo Paulintra Koivula	s. 2. 9.1948

Aurala N:o 12⁹

Em.	Helli Aukustintra os.Kelahaara Piira	s.24.12.1914
	Väinö Laurinpokko Piira	s.20. 5.1913
	Pentti Sulonpokko Koivula	s.19.12.1938
vmo	Hilkka Viktorintra Kuukasjärvi	s.16. 5.1940

Siivola N:o 12¹¹

	Kalle Villiam Siivola	s.28.12.1907
vmo	Rauha Adele Juhontra Lohi	s.13. 3.1920
tal.hoit.	Ida Lamberg	s.15.10.1915

Männikkö N:o 43¹

	Aukusti Vilhelminpokko Kokko	s. 1.10.1907
vmo	Bertta Amalintra Raiskio	s.15.11.1914
	Valde Armas Aukustinpokko Kokko	s.14. 6.1936
vmo	Sirkka Laurintra Puolakanaho	s.10. 3.1945

Koivuranta N:o

	Matti Sarajärvi	s.30.12.1933
vmo	Hilkka Paulintra Koivula	s.11. 5.1939

Pihlajaranta N:o

	Pekka Ensio Pentinpokko Ranua	s.29. 6.1954
vmo	Raija Marketta Väinöntra Lohi	s.14. 9.1951

Kankaanpää N:o

	Kalle Heikinpokko Sarajärvi	s. 6. 4.1888
vmo	Amanda Heikintra Siurua	s. 7. 3.1901

Rauhala N:o

	Reino Kallenpokko Sarajärvi	s.21. 7.1922
vmo	Hilma Matala-aho	s.14.12.1924

Sarola N:o 10⁴⁹

	Aarne Veli Antinpokko Lohi	s.26. 9.1944
vmo	Anna Vappu Sihverintra Säkkinen	s.18. 5.1941

KYLÄNSYNTY Kylän asukkaat

Tulinie mi N:o 82

Kr. torp. Herman Mauno Jaakonpk Hiltunen s.11.1. 1853.

vmo. Anna Juhontr Soronen s.16.8. 1855 .

tr. Aliina s.1.6. 1884.

" Maria Sofia

" Amalia s. 5.12. 1893.

Pka. Matti s. 30.4. 1892.

" Kalle Jairus 27.5. 1897.

Alatalo N:o 82²

Tal. Heikki Matinp. Sarajärvi , s. 27.3. 1896.

vmo. Aukusta Roopertintr. Puurunen s. 29.8. 1898.

II avio,vmo. Lempi Sanelma Juhontr Sova (Anttila)s.17.3.1923,alla

Hakola 69¹ N:o

Ernest Vesa noin 1920 luvulla

Matti Hermanninpk. s.30.4. 1892

vmo. Maria Kaarlontr Sarajärvi s. 6.5. 1895.

pka Martti s.16.7. 1923.

Vierelä 96² N:o

Martti Matinpka. Hiltunen s.16.7. 1923, as. 1948 v.

vmo. Hilja Juhontr. Kela s. 22.7. 1927.

Huvila 96³ N:o

Markku ja Raija Jääskeläinen v. 1978.

Naavala N:o 70⁵.

Juho Puominen as.v. 1935.

vmo. Fanni Eevertintr. Ojala

pka. Aarne Juhonpk. as.v. 1966

vmo. Rauha

Huvilat.

N:o 70¹ Jorma ja Kaarina Törn.

" 70³ Kauko ja Leena Mustonen.

" 70⁴ Olavi Sarajärvi.

Kivistö N: 40³⁰.

Viljami Sarajärvi as. noin v.1953.

vmo Marja-Terttu Matintr. Lohi.

Rinne N: 155.

Lauri Puolakanaho s.2.11.1908, as. v. 1949.

vmo.Linda Antintr. Luokkanen.s.3.4.1924.

KYLÄNSYNTY kylän asukkaat

Puukkoaho kr. N: 26

Oskari Antinpk Järvi (Kuukasjärvi)	s. 4. 7. 1888
vmo Martta Katariina Kustuntr Hiltula	s. 4. 3. 1891
Kalle-Jaakko Juhonpk Körkkö	s.29.12. 1865, as.noin 1926
vmo Eeva Kustaava Juho-Erkintr Vuollo	s.10. 9. 1870
otto pk Jani Körkkö	
Heino Arvonpk Sarajärvi	s.20. 8. 1941
vmo Hilda Etvintr Petäjäjärvi e.Martimo	s. 3. 6. 1927

Petäjäniemi N: 52

Matti Simonpk Kerätär	s.21. 9. 1864
vmo Maria Sofia Klemetintr Siurua	s.31. 8. 1863
pka Matti Matinpk Kerätär	s.15. 9. 1896
vmo Selma Maria Vilhelmintr Kokko	s.27. 1. 1896
Tal.Jaakko-Heikki Antinpk Sääskilahti	s.14.11. 1907
vmo Martta Eriika Juho-Pekantr Määttä	s.19. 3. 1914
pka Juhani Jaakonpk Sääskilahti	s.27. 1. 1943
vmo Anneli Väinönr Petäjäjärvi	s.12. 6. 1951

Mannila N:

Juho Jaakko Eliaanpk Tyni	s.19.11. 1862
vmo Maria Jaakontr Petäjäjärvi	s.23. 5. 1870
Vihtori Villenpk Sarajärvi	s.30. 1. 1904
vmo Johanna Kristiina Hermannintr Määttä	s.28. 7. 1904
Eino Vilhelm Hermanninpk Määttä	s. 8.10. 1913
vmo Martta Aukustintr Sarajärvi	s.25. 3. 1918

Järvi N: 12⁴ (Niemi)

Oskari Antinpk Järvi	s. 4. 7. 1888
vmo Martta Katariina Kustuntr Hiltula	s. 4. 3. 1891
Aukusti Aukustinpk Säkkinen	s. 2.12. 1884
vmo Kaisa Josefiina os.Kuukasjärvi	s.21.12. 1879
Heikki Juhonpk Lohi	s.31. 5. 1906
vmo Hilda Kallentr Koivukangas	s. 3. 9. 1911
Kalle Villiam Siivola	s.28.12. 1907
vmo Rauha Adele Juhontr Lohi	s.13. 3. 1920

Ketola N: 32.

Kalle Juhonpka. Siurua s. 1.8. 1874
vmo Kaisa Valpuri Aukustintr. Säkkinen s. 2.8. 1878.

Salmi N: 59.

Aug Juhonpka. Säkkinen s. 27.5. 1851.
vmo Maria Leena Illikainen s. 19.8. 1856.
Vilhelm Juhonpka Kokko s. 3.11.1866.
vmo Maria Juhontr Körkkö s. 2.4. 1867.
Pauli Villenpka Sarajärvi s.24.1. 1908.
vmo Elsa Sarajärvi s. 6.6. 1905.

Ojala N: 82¹

Väinö Matala-Aho as. v. 1951.
vmo Lahja Kallentr Körkkö
Toivo Juhonpka Kilpeläinen as. v. 1967.
vmo Elsa Kilpeläinen.

Kantola N: 59.

Kalle Jaakko, Juho-Aukustinpka Körkkö s. 25.7. 1901.
vmo Ruusa Roobertintr Puurunen s. 17.4. 1902.
pka Kalevi Kalle-Jaakonpka Körkkö s. 30.9. 1938.

Vitikkoaho N: 43⁴⁰

Juho Herman, Kalle Erkinpka Korhonen s. 31.8.1887.m.Sotkamoon.
vmo Aino Juho Jaakontr Tyni s. 12.5.1894.
Jaakko Herman Hannunpka Väärälä s. 6.6.1889.
vmo Elsa Reeta Simontr Jokela s. 13.3.1984.
Kalle Heikinpka Sarajärvi s. 6.4.1888.
vmo Amanda Heikintr Siurua s. 7.3.1901.
Matti Juhonpka Lohi s. 10.2.1905.
vmo Anna Aukustintr Sarajärvi s. 17.2.1907.
Toivo Johannes Matinpka Lohi s. 15.3.1930.
vmo Lyyli Johanna Einontr Puolakanaho s. 15.7.1941.

Niskala N: 28.

Oskari Antinpka Kuukasjärvi s. 4. 7. 1888
vmo Martta Katariina Kustuntr Hiltunen s. 4. 3. 1891
Heikki Juhonpk Lohi s. 31. 5. 1906
vmo Hilda Kalle-Aukustintr Koivukangas s. 3. 9. 1911

No 41 Vinnkasjärvi	Födelse:		Kommer ifrån	Koppor.	Läsning.				
	År och datum.	Ort.			// utur minne				
					I Dok.	Abc-Dok.	Luth. Cat.	Hustellan A. Synh.	Hustellan A. Synh.
186: Johan Henrik Sigfred Benjamin	1/3 1834	Levne	120.	40	X	X	X	X	X
187: Cajsa Daniels	27 6/18 37	Wijk	120		X	X	X	X	X
188: Brita Maria	26 10/18 57								
189: Johan	13 10/18 61								
190: Anders Sigfred Benjamin Henrik	21 11/18 14			8	Y	Y	Y	Y	Y
191: H. Carin Anders	1 3/18 08			8	Y	Y	Y	Y	Y
192: Lars Sigfred Gustaf	20 3/18 39	Levne	75	8	XX	X	X	Y	X
193: Lars Anders	9 12/18 49			8	XX	X	X	X	X
194: Lars Jakob	14 1/18 50			8					
195: Cajsa	16 6/18 54	Wijk	75						
196: Anna Greta Johans	26 7/18 60								
197: Cajsa Sigfred	29 4/18 61								
198: Johan	29 10/18 62								
199: Pehrson	21 11/18 07	Liljans	110	8	X	X	X	X	X
200: H. Greta Pahl's Datter	6 1/18 11	Simontairval		8	X	X	X	X	X
201: Lars Pahl	22 11/18 45			8	XX	X	X	XX	XX
202: Lars Anders	13 4/18 47			8	XX	X	X	X	X
203: Lars Johannes	6 1/18 49			8	XX				

Kun syksyllä 1939 Kuukasjärven käsivälitteisessä puhelinkeskus-
 sessa välitti puheluja, ei voinut välttää kuulemasta Ranuan ja
 Pudasjärven Suojeluskunta pääliköiden toisilleen antamia vieste-
 jä, liikekannallepanosta näissä kunnissa. Se tiesi, että miesten
 oli muutaman päivän sisällä lähdettävä "sinne jonnekin". Vaikka
 oli väkitalo, niin mykkätila valtasi mielet, sodan mustat varjot
 työntyivät päälimmäisiksi. Hiljaisina käytiin levolle, turvana
 huokaukset ja rukoukset Taivaan Isän puoleen. Näin muisteli
 Anna Lohi tuota aikaa. Tilanne oli varmaan sama kaikissa taloi-
 ssa.

Kun miehet lähtivät "sinne jonnekin", niin nuoret tytöt "lotat"
 kutsuttiin ilmavalvontaan. Eeva Siurua kertoi olleensa tässä
 työssä mm. Haarahiltusessa, Sallan Hautajärvellä, Limingassa ja
 Pelkosenniemellä.

Työt jäivät useissa taloissa naisten varaan: oli ajettava vettä
 järvestä, kun "talavisoan" kuulut pakkaset kuivattivat kaivot.
 Kevään tultua oli kylvettävä ohraa, ja kesällä niitettävä heinät
 ym. työt. Näin muisteli Martta Säaskilahti.

Sota-aika toi mukanaan säännöstelyn miltein kaikkien tarvikkeiden
 kohdalla: oli elintarvikekortit, vaatekortit jne. Kengät olivat
 mm. ostolupien varassa. Sattui kerran, että Kansahuolto ilmoitti
 lasten kenkälupia saaneensa, mutta ne jaetaan, kuka ensimmäisenä
 on "luukulla". Me lähdimme Lohi Eilan kanssa hiihtäen suorinta
 tietä n. 10 km. Petäjään, siinä pyrimme lava-autoon, joka samalla
 toimi postiautoana, auto oli pieni ja melkein ja täynnä väkeä,
 nipin napin pääsimme kyytille, ja niin kirkolle n. 15 km. Täällä
 oli oltava yötä, jotta kengänostolupa saataisiin. Kotiapulainen
 oli myös oikeutettu kengänostolupaansa meidänkin taloudessa, mutta
 lupa oli hänenkin henkilökohtaisesti haettava, kertoi Anna Lohi.
 Sanonta oli "Aikon on eletty - 14 päivään on päästy"

Sodan alettua Sallan karjaa tuli Kuukasjärvellekin, karjanhoita-
 jana oli mm. Lempi Sarajärvi. Hän kertoi, että jäät olivat osin
 niin heikkoja, että karja piti jakaa kahteen ryhmään, jotta ve-
 sistöjä voi ylittää.

Sota jatkui ---- tuli välirauha ---- alkoi jatkosota ---- tuli
 syksy 1944. Lääninneuvos Nyholm antoi kehoituksen Lapin väestö-
 lle valmistautua evakkoon. Hän sanoi mm. "Kehoita jokaista pi-
 tämään päättään kylmänä ja luottamaan esi-isäimme Jumalaan, ja
 hänen johdatukseen. Kansamme on ennenkin saanut kärsiä raskaita
 aikoja, mutta kärsimisistä huolimatta Jumalaansa turvauten jak-
 sanut kaikki vaikeudet voittaa. On raskasta jättää synnyinseu-
 tunsä ja kotiseutunsä rakkaat tanhuat, mutta uskomme vahvasti
 oikeuden voittoon. "Viell' nusi päivä kaiken muuttaa voi".

Samaa latua kulkiivat äitien aatokset kun pakkasivat lähtökol-
 leja, pää kylmänä, Jumalaan luottaen, matkaan vain aivan väl-
 ttämätön.

Lapin väestö evakoitiin enimmäkseen Ruotsiin, niin myös Kuukasjärveläiset. Lapset, äidit ja vanhukset kuorma-autolla Rovaniemelle, sieltä junalla Tornioon ja Haaparantaan. Lääkärin tarkastus ja täisauna oli alkuseremonioita. Säkkillisen kuumia vaatteita sai hankin lapsineen päälle pantavaksi, kertoi Martta Sääskilahti. Junalla sitten eteenpäin mikä minnekin, Rögnäs, Svenbyn, Töreen, kouluille ja rukoushuoneille asumaan. Outoa oli asuminen vieraassa maassa, etenkin ruoka oli kovin sokerilla maustettua. Siisteys ei ollut kehuttavaa, sama pesuvati kävi ruoka-astiaain ja lattioitten pesuun. Lasten ruokain kohta oli vaikea, ripuli oli jatkuva sairaus. Kylämme lapsia menehtyi näihin tauteihin Raimo Piira, Jaakko Puominen ja Paavo Lohi.

Osa kuukasjärveläisiä meni ennen pakkomääräystä evakkoon Ruukkiin ja Oulunsaloon. Kotimaassa sai vähän seurata tapahtumien kulkua, mutta huhut olivat kiusallisia, ikävin oli tällainen: koko Lapin lääni rauhanteossa luovutettava, kertoi Anna Lohi.

Kylämme karja määrättiin myös kuljetettavaksi Ruotsiin. Jokaisen karjan mukana oli kuljettajansa. Suomen puolta käveltiin n. viikko, yöpymispaikkoja oli mm. Juustoaho, Hosio, Rovastinaho, Ylikärppä ja Kaakamo. Yöpaikoissa ruokittiin lehmät, lypsettiin ja osa paistoi juustoja. 59 v. Santra Koivukangas ja Helli Koivula kertoivat kävelleensä koko matkan Ruotsiin, vaikka kärrykyytiäkin tarjottiin. Karjaroikan vetäjäksi oli määrätty mm. Väinö Piira, hänen tuli huoltaa karjalle heinänsaanti majapaikoissa, Suomen puolella yövyttäessä. Helli Piira muisteli Väinön kertoneen, että se oli joskus lujan takana, koska karjamäärät olevat niin suuria. Ruotsissa oli karjalle ruokaa, kun se loppui sanoi ruotsalainen "hoommeta heiniä" (huomenna heiniä).

Me Suomessa evakoidut saimme rauhan ehdot heti tietää, kun ne julkaistiin, Lappia ei menetetty. Kylämme liepeillä oli kyllä taisteltu, mutta ei poltettu mitään. Paluu erikoisluvalla alkoi hämmöttää. Mieheni vapautettiin "sieltä jostakin" marraskuussa 1944. Hän kertoi olleen keveän kävellä autotienvarresta 8 km kotiin, katsomaan mitä kotiin ja miltei autioon kylään kuului. Tie jota Sarakylästä Kuukasjärvelle kuljimme palattuamme evakosta oli niin sotaväen, Suomalaisten ja Saksalaisten runtelema, ettei "keisien" päällä perhe tahtonut millään pysyä, 2 kk ikäinen Aarne oli korissa, olimme joskus molemmat lentää tienpuoleen. Saimme isäni kotoa lehmän lainaksi, ja niin elämä voi taas alkaa.

Maalis-huhtikuussa 1945 pitkin kevättä karjat tulivat Ruotsista. Senjälkeen ihmiset. Syksyllä oli osa kylän perunoista saatu nostetuksi sotilaitten ja siviilien toimesta.

Pienen kylämme sodan uhrin olivat raskaat:

Vihtori Sarajärvi	kaatui	29.2.1940	Viipurin saaristossa
Sulo Koivula	"	3.3.1940	Uuraassa
Johannes Koivukangas	"	21.2.1944	Karhumäen suunnalla
Yrjö Koivukangas	"	30.12.1942	" "

111 KYLÄN ASUMUSTEN RAKENTAMINEN, RAKENNUKSET, ASUMINEN

Kuukasjärvien talot säästyivät sodan tuhoilta, joten vanha jyrkkäharjainen talotyyli on vallitsevana edelleen.

Kylällämme on ollut kolme savupirttiä, Porilassa, Koivulassa ja Kuukkaalla. Kaksi viimeksimainittua on peruskorjattuina edelleen käytössä. Porilan savupirtti on muistitietojen mukaan siirretty Kuukkaalle, myöhemmin polttopuiksi.

Koivulassa ja Erolassa oli ennen käytössä kesäpuoli, sinne kesäkausi "huusholli" siirrettiin. Päärakennus oli vierasvarana.

Talot ovat enimmäkseen hirsirakenteisia, tuohella pohjustettu malkakatto oli ennen yleisin. Lautarakenteisiakin taloja on.

Rakennusten pohjapiirustus on mieltei poikkeuksetta sama: rakennuksen toisessa päässä iso pirtti, toisessa päässä kaksi tai neljä kamaria ja keskellä "porstua" ja sen perällä "kööki" (keittiö).

Navetan vierelle oli tehty kaivo, josta vintillä vesi "vintattiin" karjalle, sekä kannettiin sisälle (oli ennen naisten työtä). Kylämme kaivot ovat syviä, joten jatkettu kaivonvinttiäkin joskus tarvittiin. Ennen sähkön tuloa siirryttiin käsipumppuihin, joka oli huomattavasti helpompi vedenosto tapa, ja sähkön tultua sähköpumppuihin.

Vesijohdot ja sisävedessat ovat nykyisin melkein joka talossa, ja kalustus on pirteissäkin muuttunut "salityyppiseksi", asumusten kunto on Kuukasjärvellä yleensä hyvä. Malkakatot ovat muuttuneet huopakatoiksi. Muutamia laatikkomallisia taloja on ilmestynyt kyläkuvaan aivan viime vuosina.

Lämmitysaineena on toisilla puu, monella öljy tai sähkö.

Maatalouden päätuotantosuunta oli Kuukasjärvelläkin lypsykarja valtainen, ja pellot riittämättömiä ja vähäravinteisia lehmälukuun nähden. Apulannan käyttö oli vähäistä, joten metsäniitylle oli kohta juhannukselta, tai viimeistään "angervon kukinnan alettua" riennettävä. Tutuiksi tulivat Riitasuo, Juntinsuo, Tuomisuo, Kelajärvi ym. Kelajärvellä Helli Koivula kertoi olleen niin vetistä, että "heinälallo" haravoitiin suurehkon koivunoksan päälle ja sillä vedettiin niityn kuivalle laidalle. Kerran hän vajosi suohon, kertoo Helli, yhä vain syvemmälle ja syvemmälle, Sulo veli tuli auttamaan hokien rauhallisena "elä hättäile". Näitä veteliä soita riitti jokatalon niitysakille.

"Mehtäniitylle" riennettiin joka talosta, isännät, pojat, tyttäret, miniat, piijat ja heinäjätkät, jotka oli palkattu heinäntekojaksiksi. Emäntä, joka jäi yksin kotiin, sai lypsyapua naapurin emännästä, jolla oli vähemmän lypsettävää. Kuudellaki viikolla sadekesinä kertoi Anna Lohi, Lohen talostakin niityllä käydyn. Tällöin sattui, että kun juuri saatiin hajoitetuksi "nökköjä" monta latoalaa jälleen "luolle", niin tuli rankka sade, ja kasvuteli puolikuivat heinät, jotka edellisessä päivänä oli luolta nökölle koottu. Ja kun luokoa oli kovin paljon kertynyt, ei uutta niittämään ollut halua, ellei kovin paljon tulisi ns. "sonninheinää". Tällöin oli patikoitava kotiin 7 km ja jos aamulla oli pouta, jälleen takaisin niitylle nököttämään tai karhoamaan luokoja, säästä riippuen.

Sentään ei joka yöksi kotiin juostu, oli näet ihanteellinen "niittymiesten" kortteeritalo Majova. Illantullen ties kuinka monet niittysakit saivat asunnon tästä talosta. Heitä nukkui peräkammarissa, aitassa, aitanlakassa, tallissa ja tallinylisillä, joskus aivan lukemattoin määrä. Talosta saatiin kellarissa piimitettyä pitkäpiimää, (jonka ei sanottu katkeavan muuten, kuin kellarin ovin paiskasi kiini, jos sitä seunasta pirttiin veti.) Se oli raikasta ja hyvää, ja aamulla niitylle jälleen lähdettäessä saatiin pulloon "kermasekasta", kuten talon emäntä asian ilmaisi. Maksusta kyllä aina sovittiin. Monet niittysakit yöpyivät kämpillä ja heinäladoissa. Herkut odottivat heinäväkeä heinätyön päätteeksi, jokainen sai "heinäjuuston" tai ainakin puli juustoa iki omaksi.

Niittyeväänä oli useimmiten kuivaa hapanleipää, puurasiassa voitaa, kuivaa tai paistettua lihaa. Keitot oli useimmiten ohraja puuro ja laipäjankki.

Viljaa viljeltiin joka talossa. Ohra oli yleisin, myös ruista sekä vähän vehnää, joka saattoi ennenvanhaan hyvinkin menestyä. Viljat niitettiin ja seipäillä kuivattiin, vanhaan aikaan vilja sidottiin lyhteiksi, sirppi aikaa ei kukaan kunnolla muista.

Viljalyhteet "ahdettiin" riihen orsille ja loukossa olevaa uunia lämmitettiin niin että lyhteet olivat rutikuivia ja niin aamulla puimaan. Riihenpuinti oli useimmiten naisten työtä, se oli osin jännääkin. Kolmelta pirrasi kello, juotiin kahvi ja kipinkapin kuumaan riiheen, siellä urakkatyönä puida "ahos" kaikkine seremonioineen, ja ahtaa lyhteet seuraavaa päivää varten, ja niin saunaan ja syömään (riihimiehille oli useasti paremmat ruuat), jonka jälkeen iltapäivä oli vapaa lypsylle asti. "Ah eikö se ollut onnea", miniäkin voi mennä vaikka puolukoita nokkimaan.

Riihiä kertoo Eeva Siurua vielä puineensa v. 1946, vaikka Kelakylän kanssa yhteinen "Lokomo ja Rysky" hankittiin ja v. 1922. Antti Koivula kertoi että 3 hevosta ja 3 miestä lähti näitä hakemaan Iin asemalta. Toimitus ei ollut tuolloin järin nopea, kokonainen viikko oli miesten hevosineen odotettava "Lokomon" tuloa Iin asemalla. Kun vihdoinkin tämä kone saatiin käyttöön, oli se niin suuri uutuuus, että polkupyörään oli tehtävä puusta tanko, jotta pääsi tytärtä viemään tätä ihmettä katsomaan, kertoi Helli Piira. Myöhemmin puintityön voimakoneena oli maamoottori. 70-luvulla viljaa on vähän viljelty, naapuripitäjän puimurin korjattaessa sadon.

Karjan ruokinta oli 30-luvulla omien rehujen varassa, jauhoja säästettiin hevosille, koska ne verojuhtana tarvitsivat voimakasta ruokintaa. Navetanpuolella ei jauhosäkkiä aina ollutkaan, ja kun "Hemmeri" poiki kuiskasi emäntä miniälleen, että hae talista kiululla jauhoja poikineelle. Kylvöheinää oli vähän, jokivarsi- ja suoheinäin ruokinnalla tuotokset olivat kovin alhaisia.

Pauli Koivula osti ensimmäisen käytetyn traktorin jo 40-luvulla. Koneesta oli palanut moottori, Pauli asensi tilalle auton moottorin, ja pelto tunsu saaneensa muokkaajan, kun vaihteet antoivat työlle puhtia. Ojatkakaan eivät paljon hidasteneet käyntiä kun rattaat olivat raudasta, kertoi Antti Koivula. Vuonna 1950 tuli pelloille "oikea traktori" Väinö Piiran osuus pelinä. Sen jälkeen monet isännät ostivat traktorin, ja koneellistuminen on jatkunut ja edelleen jatkuu voimakkaasti kylällämme. Traktorit ja niittosilppurit surisevat monella pellolla ja elevaattorit nostavat heinää säiliöihin. Maitoa ei enään naiset tiruuttele sormäpelillä, vaan kone vie sen tilatankkiin.

Asutustoiminta auttoi maataloutta oteenpäin Kuukasjärvelläkin. Kylmäntilan anojia ja saajia löytyi. Maanhankintalaki ja maankäyttölaki toivat etuuksia maatalouden kehittämiseksi. Suuri osa pelloista on raivattu palkkioiden turvin, jopa niin, että eräs isäntä kertoi hänen joskus omistamansa pellon tulleen palkkiesta osalliseksi kolme eri kertaa. Metsäojista tullut hiekka sen aina valtasi, ja omistaja pellolle vaihtui, oli tällainenkin mahdollista.

Presidentin aikaansaama armahduslaki teki jyrkkiä eroja tilojen välille, toinen sai ja toinen ei, vaikka taloudellinen tilanne olisi ollut sama.

Meijeri toiminta pääsi kylällämme alkuun vasta n. v 1950. Kermäna se alkuun lähetettiin linja-autossa Rovaniemen Valiolle. Tuolloin oli lähettäjiä n.21. Oma meijeri saatiin Ranualle v.1965. Sen saanti oli kovan yrittämisen tulos, koska Valio vastusti sitä. Meijerin kovia puuhamiehiä kylällämme olivat Väinö Lohi ja Jaakko Sääskilahti. Maidon lähettäjiä oli parhaimmillaan n. 27 tilaa, niistä kyllä osa lähetti edelleen Pudasjärven Valiolle. Nykyisellä menolla navetat tyhjenee, maidon lähettäjiä on jäljellä tällä kertaa vain 10 kylällämme.

Tupalassa siirryttiin lypsykarjasta lihakarjaan toistakymmentä vuotta sitten, se sopi paremmin yhteen puutarha yrityksen töitten kanssa.

Puutarhan hoito on ollut Kuukasjärvellä juonessa jo ennen viime sotia. Sipulista tuli tuolloin vallan rahakasvi kylän asukkaille. Tuhansien kilojen sato oli monessa talossa saavutettu. Markkinointikin oli osin helppoa. Kuorma-autot värväsivät sipulia jälleenmyyjille. Kauon tätä ei kuitenkaan kestänyt, evakkoaikana kylmissä pirtteissä siemenet mätänivät, tuli sipuli home ym. taudit, kuivatus ongelmat, ja hintakaan ei ollut enään tyydyttävä.

Kotilahdessa Väinö Lohi aloitti puutarhahoitonsa aluksi sipulilla, sitten keräkaalilla, laajentuen kohta lasinalaisviljelyyn artikkelina kesäkukkien- ja monivuotisten kukkuen taimimyyntiin. Työväkeä oli omastatakaa ja Elsa emäntä oli kuin myyjäksi syntynyt, ja niin alkoi torimyynti Rovaniemen torilla n. v.1954. Aluksi tämä sivuansiota muuttuen myöhemmin päätoimeksi.

Varhaisperuna on myös kuukasjärveläisten yrityksiin kuuluva, Pekka Lohen talon eteläinen rinne on otollinen kasvupaikka. Samoin Heino Lohen vuokraama Kukkulapelto palvelee samaa tarkoitusta, ja Rovaniemen torilla perunat sitten myydään.

Sipulilla on Tupalankin puutarhatalous alkanut, silloin se oli isännän "heiniä", kun se 1955 muuttui kukka- ja vihannesviljelyksi, yritys oli emännän vastuulla. Yritys on laajentunut vuosi vuodelta, markkinointi perustuu tukkuun, torille ja autosta myyntiin. Nuoret jatkaa yhä laajentunutta yritystä.

Maatalous on vaarassa vähentyä myös Kuukasjärvellä. Tyhjiä navetoita on monta, ja niitäkin komeita navetoita joissa ei lähmiä

ole koskaan käynytkään. Työttömyyden vallitessa toivoisi nuorten palaavan maatalouden piiriin, ja valtion tukea enne muuta uusille yrittäjille mutta myös vanhoille maanviljelijöille toivottaisiin. Salaojitus tehostaisi viljelyä, sukupolven vaihdos toisi nuortaväkeä maatalouteen, mutta eläke edut olisi kiireesti korjattava muitten ammattien vastaavalle tasolle.

NIIN MUUTTUU MAAILMA

Ei lehmän kylkeen painu enää lypsäjän poski
maito virtaa putkissa, kuin pauhaava koski.
Maailma muuttuu ja sen kyllä huomaa
laatikosta piimääkin jo juodaan.

Ei heiniä rouskuta täällä enää polle
ei ukon rähjät sylje pirtin permannolle.
Maailma muuttuu, ja sen kyllä huomaa
niinhän ne vanhat aina huokaa.

Ei saunan hämyyn synny enää ihmisen lapset
eikä kotinurkkiin nuku harmajahapset.
Laitoksen kautta alkaa elämän kulku,
ja laitoksen kautta käy sulku.

Vielä täällä jossain sonnimmullit möökii
huusintausta pellossa kasvaa vähän löökii.
Ei aurinko muuttanut oo kulkunsa suuntaa,
länteen vielä laskea se ruukaa.

A:V.

(Lainaus Pellervo lehd.v.1977)

Sivutuloilla on suuri merkitys maataloutta harjoittavien toimeentulossa myös Kuukasjärvellä aina ollut. Jo vuosisadan vaihteessa oli tervanpoltto muutamien kylän talojen sivuansio, jopa niin että Paljakka niminen kangas kerrotaan siitä saaneen nimensä, kun puusto poltettiin tervaksi. Tähän liittyi läheisesti ns. lautanlasku joka oli myös sivuansio. Tervatynnyrit oli hyvä lastata päälle ja matka rantakaupunkiin alkoi. Lautan laskussa kuulemma sattui joskus hupaisiakin tilanteita. Antti Koivula kertoi: kun useampia lauttoja perättäin oli virtavassa koskessa menossa, saattoi "pyörre" siepata ohjauksen ja lautta kulki vauhdilla takaisinpäin, perässä tulevan lautan miehet huusivat "eikö sinne enää kelvannutkaan". Viimeinen lautta on Uutelasta laskettu v. 1919, kertoi Antti Koivula.

Kylällämme on vuosikymmeniä päätoimena työskennellyt metsuri Eino Siurua, hän todella tietää mitä metsurin ammatti vaatii.

Sivuansiona metsätoimilla on aina ollut suuri merkitys. Ne on joskus pitänyt hakea kaukaakin: Savukosken Värriö, Lipakka Sallassa, Tuntsa ym. Näätähaaran savotta v. 1930 oli pula-aikaa. Arkkiviisi tuolloin alkoi "Näätähaarassa kurjuus suuri, Hukarissa leivän juuri" (Hukari oli työnjohtaja). Huonoon ansioon pula-aikana vaikutti myös metsätöiden työtapo, pöllit piti parketa "riimaksi" yksi vuosikasvain jyräsi pois, kertoi Kalle Siivola joka oli myös metsätöiden johtajana. Heikko markkinointi vei myös palkat alas, hän lisäsi. Samasta pula-ajan savotasta kertoi Jaakko Sääskilähti, ettei tuolloin kauppiaskaan uskaltanut antaa kuin 5 - 10 kg jauhoja kerralla hevosta kohti, kauppa oli näet velkakauppaa. Sattui joskus, että hevosmies jäi yhtiöön "mahasta kiini" tienat eivät riittäneet menoihin. Ruokana oli savotassa käristys ja leipä, väliin kulki maidon ja "nisun" kauppiaita, (se oli heidän sivuansionsa).

"Rahatalavena" ruuan runsaus meni taas joillakin savottalaisilla päähän, käristyksestä syötiin vain lihat ja rasva kaadettiin maahan. Ameriikan läski oli savottamiesten eväänä myös raakana. Tuo mainittu "rahatalavi" lienee ollut n. v 1921.

15-vuotiaana, kertoo pian 75 vuotias Jalmari Lohi olleensa ensi kertaa savotassa. Välivaaran savotalla oli kuten asiaan kuului kämppä asumista varten, (savotta pirtti) loukossa oli piisa joka antoi lämmön ja valon, sen hiiloksella jokainen porukka valmisti käristyksen aamutuimaan. "Kämppä laki" oli, yhden yön sai ritsillä nukkua porontaljansa päällä, iltatöistä vapaana, seuraavana päivänä piti osallistua halkojen teko vuoroon, muistelee entinen kuukasjärveläinen noita aikoja.

Hierominen ja kuppaminen oli vanhojen vaimo-ihmisten sivuansio. Kuukasjärvelläkin oli erittäin tykätty kuppari Kaisa Siurua, hän kulki kutsuttuna taloissa kuppamassa.

Riistan pyyntiä harrastettiin jo edelliseltä vuosisadalta lähtien. Olihan kylällämme kuuluisaksi tullut "Lintumies" eli Kalle Koivukangas. Hän oli niin laajalti kuuluisa tällä nimellä kuin joku "ministeri" konsanaan. Talokin muuttui nimeltä "Lintula". 24 lintua päivässä ei ollut mikään poikkeus-saalis entisaikaan, kertoi tyttärensä Eeva. Hän jäädytti linnut ja vei Rovaniemen markkinoille, ja Pohjanhoviin herrojen syötäväksi. Tuolloin oli ansapyyntikin luvallista. V. 1936, kertoi Eeva saaneensa omatekoisella ansallaan jäniksen ja kaksi riekkoa, hän pääsi isänsä mukaan Rovaniemen markkinoille, niitä myymään. Rebelligyys oli tuolloin vielä tälle: lintulasti purettiin Kauppayhtiön porraspieleen yöksi, eikä yhtään ollut hävinnyt.

Kalastus oli myös sivuansio, vedet olivat viljavampia entisaikaan. Naisten ansiotuloja oli kun pientalon emäntä kävi isommissa taloissa pyykillä ja "kuuraamassa".

Metsätöiden kehitys on edistynyt suurin harppauksin. Heidän asutuksensa ovat aivan toiset. Koneellistuminen on myös suuresti edistynyt. V. 1949 tuli ensimmäinen moottorisaha kylälle, sen paino oli 18 kg. Kaarisaha tuli käyttöön 1953, muisteli Kalle Siivola. Kylämme metsiin tuli monitoimikone käymään ensikerran v. 1974, se vie työtä monelta mieheltä, arvelimme yhteen ääneen.

Nykyisiä sivuansioita ovat kylällämme: taksi- ja koulukyyti, maito-auto, postin hoito, poronhoito sekä metsänmyynnissä oman työn arvo. Puutarha taloutta harjoitetaan edelleen Kuukasjärvellä, joku laajemmin, toinen pienemmin. Myös käsityö on ollut ennenvanhaan ansion lähde, mm. villankehruu naapurille jota on moni harrastanut, sekä räsymattojen kutominen. Manta Sarajärvi on näissä töissä tullut tunnetuksi, ja Eeva Siurua kertoi vieläkin kutovansa raanuja myyntiin.

Matkailulla ei liene kylällämme ansio mahdollisuutta, Lapin portua on liian lähellä, jonne matkailija kiirehtää, ja näköalapaikat puuttuvat. Kuukasjärven maisemat ovat kyllä niin kauniita, että kesämökin tonttikauppa kyllä kävisi sivuansioista. Kauniissa rantoja ei kukaan "raski" myydä.

Pohjois-Suomen tieverkosto oli tuolloin vielä harva, kun kylämme Kuukasjärvi sai ensimmäisen tiensä. Oli onni että silloiseen eduskuntaa tuli valituksi kylältämme Kalle Aukusti Lohi, hänen toimestaan tuli tie jo 1900-luvun alkuvuosina.

Samasta syystä päästiin puhelimen päähän jo n. v 1925. Ehtona oli että Kalle Aukustin kotona puhelinkeskusta hoidetaan ilman palkkaa viisi vuotta. Linja-autoliikenteen piiriin päästiin n. v 1939. Sähköt tuli kylällemme v. 1952.

Kaupoista rikas on Kuukasjärvi ollut "vanhaan hyvään aikaan". Ensimmäinen kauppa muistitietojen mukaan oli Liisa Sääskilähdellä v. 1905, Lohen talon "kämpärakennuksessa". Auku Koivulan kauppa Uutelassa v. 1920 - 1972. Ranuan Osuuskaupan pussi jakelu Lintulassa v. 1922. Moisejeffin kauppa v. 1925. Akseli Koivukankaan kauppa Porilassa v. 1925. Osuuskaupan myymälä Erolassa 1949 - 1950. Eelis Myllylän kauppa Merkkiniemellä n. v 1945. Rauha Siivolan kauppa n. v 1954. Toivo Vähäkuopuksen kauppa Siivolassa n. v 1955. Raiii Koivukankaan kauppa v. 1958 - 1968. Kaupat joita parhaimmillaan oli kaksi tai kolmekin, loppuivat Helli Koivulan lopetettua kauppansa Uutelassa v 1972.

Ostokset on tehtävä kauempaa tai myymäläautosta, joita alkuun kulki kaksi, nykyisin vain yksi, sen kulkeminen on erittäin tärkeä palvelumuoto, vaikkei vastaakkaan kiinteää kauppaa.

Postia on kuljetettu kylällemme jalkaisin, hiihtäen, polkupyörällä, porolla ja hevosella entisinä aikoina, joko kerran tai kahdesti viikossa, jättäen kylän postin nimettyihin taloihin. Postiasemia ei silloin ollut. Postiasema tuli kylälle v. 1953. Sitä hoiti aluksi Valma Lohi, v. 1957 lähtien ja edelleen Kaarina Kuha.

Kauppaa kaivattaisiin kylälle, sekä useampaa yhteyttä kirkonkylälle. Myös tievalaistus olisi toivottavaa. Palvelut keskittyvät liiaksi kirkonkylän liepeille.

Naisten vastuulla oli luonnollisesti kodinhoito maataloustöihin osallistumisen ohella. Ruokatalouden esivalmistelut ajottuivat kevääseen ja syksyyn. Suuritöinen oli syysteurastuksen aika. Talossa (koosta riippuen) teurastettiin lehmä tai iso sonni, useampia lampaista, miten milloinkin tilanne salli. Lihat suolattiin puusaaveihin ja käytettiin talven mittaan ruokataloudessa. Osa lihoista etenkin lampaan paistit nostettiin tankoihin ulos kaatolle tai räystäään alle kuivumaan. Kuiva lampaan paisti oli herkkua.

Teurastuksen sivutuotteet "ripuset" otettiin tarkasti talteen, eläinten pää ja sorkat poltettiin, pestiin huolellisesti ja suolauksen jälkeen palvattiin, samaan palvisaunaan laitettiin myös rapamehat, joiden puhdistus vaati huolellisen työn kiehuvaan veteen apuna käyttäen. Näistä "ripurista" saatiin maukasta lihavellinainesta.

Veri oli myös tärkeä teurastuksen sivutuote. Jos teurastus sattui talventulon kanssa samaan aikaan, veri oli helppo säilyttää jäätyneenä "puojissa", muutoin siitä valmistettiin "mämmeä" (veripaluttua) punasleipiä (maitokeittoon) sekä "kampsuja".

Talia saatiin teuraista, joista parhaimmat puhdistettiin ja pieniksi palloiksi silputtuna sulatettiin padassa leivinuunissa, puolivalmiiseen talisulaan voitiin lisätä tilkka kiehuvaan veteen suolaa joukossa, sekä valmiiseen talisulaan raaka peruna poistamaan talin makua. Talisula siivilöitiin ja "ratat" kuivattiin ja talletettiin. Niitä käytettiin "mämmi" taikinahöyryteenä, "hispinävellin" aineksena ym. Hyytynyt talisula "talirasva" säilyi vuosia kylmässä varastossa. "Talakkunan" kastina se oli monen mielestä makoisaa.

Eläinten suolet kierrätelttiin ja talit otettiin tarkkaan saippuan höyryksi, kotoinen saippuan keitto kuului myös syksyn ohjelmaan.

Pikkuvasikoita teurastettiin usein, niistä saatiin oivaa juustonjuoksutinta, juoksutusmaha täytettiin suolalla ja kuivattiin. Pikkuvasikan lihat kevyesti suolattuna ja olkien tai varpujen päällä leivinuunissa paistettuna oli herkullista eväslihaa ja perunasoppa siitä tuli vallan maukas. Juhlaa oli jos joskus sai vasikanpaistia.

Hapanleivän leipominen oli keväisin ja syksyisin suururakka. Kalle Aukusti Lohen talossa, jossa Anna Lohi oli tulloin mininä. Kaksi viikkoa keväällä tehtiin kesäleipiä, 200 leipää päivässä, toinen mokoma syksyllä talven varaksi, muistaakseni 16 - 18 leipää sopi kerralla uuniin. Punasleipiä myös tehtiin. Kevään kieräkelillä sinne Martan (talon tytär) kanssa viedä 2 - 3 sakkia

Näitä kuivia kesäleipiä Majovalle (kortteeri talo 7 km päässä) kesän heinänteossa mehtäniityllä) se oli mieluista rekiretki. Kuiva leipä oli tavallisin ruokaleipä rieskaa siihen aikaan tehtiin vain lauantaina pyhäksi. Kuivan leivän käyttöön sisältyy määrätynlainen säästäminen, sitä katsottiin kuluvan vähemmän kuin pehmeää leipää.

Ruoka-ajat ovat osin muuttuneet, vanhaan aikaan syötiin neljä kertaa päivässä, eine klo. 7, puolinen klo. 13.00, illanmooli klo. 16.00, iltanen 19-20.

Ruokalajit olivat yksinkertaisemmat: maitokeittoa, kastipottuja, lihavelliä, juustokeittoa ja talakkunaa. Talakkunan kastina talirasva oli yleistä, se voitiin annostella puuron keskellä olevaan kahvikuppiin, jottei kasti kesken syönnin loppuisi.

Joillakin kylillä, Rannuallakin piikat söivät eri pöydissä, joskus eri huoneessa, jopa erilaista ruokaakin. Lempi Sarajärvi kertoi olleensa piikana kirkonkylän kaup. perheessä, jossa heille kahdelle apulaiselle kannettiin samallainen ruoka aina pirttiin, jossa eri kylien isännät odottivat autojen lähtöä. Kerran saunassa pyykillä he eivät olleet kuulevinaan syömään käskyä, tulee isäntä kysymään miksi tytöt eivät tule syömään, hän vastasi: että kun se ruoka kannetaan pirttiin, siitä saakka piian ruoka oli muiden mukana keittiössä.

Pyykin pesu oli isotöistä, pyykkilaudalla ne "hierottiin" kahteen kolmeen kertaan, ja lipiäveessä keitettiin ja avennolla survottiin. Pyykki ja muu käyttövesi ja karjan juomavesi vintattiin naisten vomien syvistä kaivoista.

Nyt on toisin. Kodin koneet: pesukoneet, pesuautomaatit, pölyimurit, sähköliedet, jääkaapit, pakastimet ym. ovat miltein joka taloudessa.

Lastenkasvatuksessa koti on keskeinen paikka. Lapset tottelivat vanhempiaan, kylään ei menty ilman lupaa. Pyhänä käytiin pyhäkoulussa.

Monet vanhemmat toimittivat lapsiaan niihin kouluihin jotka olivat ulottuvilla, kuten kiertokoulu, kansanopisto ja naapurikylän kansakoulu. Oli niitäkin jotka sanoivat koulun tekevän laiskoja ihmisiä.

Nykyisin vanhemmat pyrkii saamaan laajemman pohjakoulutuksen lapsilleen, ammattikoulutusta pidetään tärkeänä, vaikka työttömyyden uhka varjostaa pahasti opiskelevaa nuorisoa.

Perheet olivat ennen isoja. Isovanhemmat, vanhemmat, lapset, piiat, rengit ja huutolaiset (kunnasta sijoitetut) sopu sijaa antoi.

Isoja perheitä vanhanajan tavoin on edelleen Kuukasjärvellä, ja 3-vuotias Elisa kerran huudahti mummulle: jos sinä kuolet me ostamme kyllä uuden mummun!

Koulu on ollut monien toivelistalla Kuukasjärvelläkin, siitä on moneen otteeseen syntynyt kiistakapula. Ranualla v. 1934 oli vai kolme kansakoulua, kuului Kela ja Kuukasjärvi samaan koulupiiriin, ja koulu piti rakennettaman Pikku-Kuukasjärven rannalle. Kela isompana kyläryhmänä, sai piirjaon muutoksen ja koulun n. v 1943 vuokrahuoneisiin.

Kuukasjärveläisiä lapsia kävi kansakoulu Kelassa ainakin 8 oppilasta, ja osa lapsista aloitti kansakoulunsa Pudasjärven puolella. Kuvaavaa lasten kouluhäfulle on Martta Sääskilahden kertomus v 1945 kun poika Heino oli viety koulukortteeriin Kelaan, niin ensimmäisen koulupäivän aamuna hän alkoi rieskan tekoon, tytär Hilda vain nurkassa itkeä tuherti, kun ei pääse kouluun, ei auttanut muu kuin lisätä puita pesään, ettei "uuni karkaa", ja kesken kaiken kyselemään koulukortteeria tyttarelleen ja niin isä kiireesti pyöräntangolla tyttöä kouluun viemään Kelankylään.

Kuukasjärvi sai kansakoulun v. 1946, huoneet oli vuokrattu Koi-vulan ja Siivolan taloista. Lasten koulumatka oli osin vaarallinen, tulvivat ojat matkanvarrella ylitettiin joskus niin, että isot pojat ottivat pienimmät harteilleen. Oma kansakoulu rakennus saatiin Kuukasjärvelle v. 1949, oppilaita oli riittävästi.

Maamieskoulu toimi kurssimuotoisena Kuukasjärvellä Lohen talossa vuosina 1950 - 1951.

Kun peruskouluun siirtymävaihe tuli Ranualla v. 1972, oli Kuukasjärven koulu jälleen kiistakapulana, lakkautuspäätös oli jo paperilla. Koulujen suunnittelutoimikunnan neljä miehinen työryhmä oli tämän päätöksen tehnyt, he tunsivat jonkinlaista "lukkarin rakkautta" Kelan koulua kohtaan, jonka oppilasennusteet tulevaisuudessa näyttivät miinusta.

Olin näinä vuosina kansakoululautakunnassa ja koulusuunnittelutoimikunnassa, kertoi Anna Lohi ja tunsu syksyn 1971 aikana viiman puhaltavan Kuukasjärven koulun yllä (on sama kuin Kuukassalmen koulu). Tämä näkyi koulutarvikehankintain käsittelyssä. Tein heille välihuomautuksia "Kukkaan koulukin näitä tarttee" sain säälliviä silmäyksiä hymyjen ohella. Kukassalmen koulun oppilasmäärä oli tuolloin 35 op.

Kun sitten kokouskutsu ja asialista 14.1.1972 pidettäviin koulusuunnittelutoimikunnan ja kansakoululautakunnan kokouksiin tulivat, oli Kuukassalmen koulu pyyhkäisty kartalta pois. Olin taisteluun valmis, otin puhelinyhteyden kouluneuvos Kokkoseen Ouluun. Kerroin hänelle tilanteen. "Sellainen koulu ei lakkaa, sellainen koulu ei lakkaa" hän toisti moneen kertaan, pyytäkää asia pöydälle, oppilasmäärä alennus on suunnitteilla". Näin asia sai oikeudenmukaisen käänteen. Kunnanhallituksen kyselytunnilla tämä asia oli myöä esillä, Hilja Hiltunan kertoo mui-

stavansa että, Kela yritti puolustaa kouluaan sillä, että "Kelan-
kylässä on useampi kattilakunta". Koulun säilyvyys ei ole kiinni
"kattilakunnista" vaan lasten lukumäärästä, näin todettiin.

Nykyisin Kuukasjärven koulu on pysyvimpiä sivukylien kouluista.
Oppilasennusteet lupaavat riittävän oppilasmäärän pitkälle tu-
levaisuuteen.

Kuukasjärven nuoriso on lukuisasti hakeutunut kauemmaksi opin-
tielle: yliopistoihin, teknillisiin kouluihin ja -opistoihin,
metsäkouluihin ja -opistoihin, kauppaoppilaitoksiin, seminaareihin
ja monenlaisiin ammattikouluihin. Kun Ranua sai lukion, ovat
korkeakoulu opinnot tulleet yhä paremmin mahdolliseksi.

vuosiluku

1946...47	Aili Paassalo
1946...47	Martta Haarahiltunen
1947	Mirja Paksuniemi
1948 vs.	Kaarina Lohi
1947...49	Erkki Isojärvi
1947...49	Maija-Liisa Isojärvi
1949...50	Kaija Hakoköngäs
1949...50	Anna-Liisa Kutvonen
1950...52	Saara-Sisko Koljonen
1950...51	Meeri Margit Lahti
1951...52	Antero Anttonen
1952...53	Pekka Niemi
1952...53	Alina Ojanperä
1953...57	Antero Anttonen
1953...59	Saara Körkkö
1953 vs	Eeva Pitkänen
1957 vs	Terttu Lohi
1957...58	Kauno Juntunen
1958 vs	Terttu Lohi
1958...63	Paavo Mattila
1958...59	Hilkka Mattila
1959...63	Anja Jylhä
1963...edell.	Mirja Karppinen
1963...64	Reijo Lounela
1964 vs	Martti Koivula
1965...66	Paavo Lappalainen
1968...73	Jorma Törn
1966...67	Erkki Siven
1967...68	Paavo Lappalainen
1973...74	Hannes Haverinen
1974 vs	Tuomo Kuha
1975...edell.	Aarne Lohi

Kuukasjärven kansakoulu pääsi siis alkamaan syyskuun 9 päivänä 1946 klo. 10, Koivulan ja Siivolan taloissa, vuokrahuoneissa. Huoneiston saannin ehtona lukee pöytäkirjassa, jos saadaan "rautanaulain-ostolupa", elettiin hän sodanjälkeistä säännöstelyn aikaa.

Kuukasjärveläisillä oli 1920- ja 1930-luvuilla tapana viettää yhteisiä joulujuhlia jouluaattona. Tämän tavan alkuunsaattajana ja isänä oli Kalle Aukusti Lohi. Kun hän tuli eduskuntaan valituksi 1909, hän halusi näin jouluna tavata kyläläisiään ja järjestää juhlat, tarjota pirtin ja porstuan täyteiselle väelle pulla (nisukahvit) kahvit. Jouluevankeliumin hän luki ja piti puheen. Muutakin ohjelmaa joskus oli. Näitä joulujuhlia oli väliin Uutelassakin.

40-luvulla tuli tavaksi jouluaatto olla ja juhlia jokaisen omassa kodissaan. Kerhojen, maatalousnaisten, kierto- ja kansakoulujen joulujuhlat ajoitettiin joulun edelle.

Ainakin v. 1934 muistelevat järjestetyn Kuukasjärvellä äitienpäivät. Tarjoilut kerättiin taloista. Ohjelman runko oli Väinö Lohen pitämä puhe, joskus Kalle Aukusti, jos hän Helsingistäkotiin ehti. Paperikukan tekotalkoot pidettiin, kukka joka äidin rintaan ja vanha-äidille kaksi kukkaa, (mummulle), samoin talkoolla laitettiin katajanoksista köynnökset juhlatalon portaikkoon. Ohjelman oli myös nuorisolla ja lapsilla, muisteli Eeva Siurua, ja Kaarina Kuha kertoi olleen kuin juhlaa kun pääsi Lohen "peräkamariin" lauluharjoituksiin noin 6-10-vuotiaana, kun Anna Lohi opetti "muura muurahainen kortta kuljettaa". Nuoriso kiersi äiteille yöllä laulamassa, joka tapa on säilynyt vielä näihin saakka. Äitienpäivät järjestettiin sittemmin kansakoulun puitteissa. Nykyisin ei juhlia äideille järjestetä.

Häät juhlittiin kodeissa vaikka vihkiminen yleensä vanhaan aikaan toimitettiin pappilassa. Toiset laittoivat ruokahäät usein kahvitarjoilu oli tapana. Kodissa vihkiminen oli välillä tapana, nykyisin vihkiminen toimitetaan kirkossa.

Hautajaiset oli vainajan kotona, arkkukin entiseen aikaan valmistettiin joskus kotona. Kuolinpaita oli usein vanhemmalla väellä varattuna, se oli valkoinen miestenpaitaa muistuttava paita mutta pitempi. Kylissä oli ns. ruumiin pesijä, Kuukasjärvellä se oli mm. Satra Koivukangas, Eeva Siurua kertoi olleen heillä "ruumiinpesu laudan". Tämä pesijä sisusti arkun valkoisin lakanoihin, ja "hankki" (puki) edellämainitun valkoisen paidan vainajalle. Ruokaa tarjottiin usein entisaikaan hautajaisissa, vaikeitten kulkuyhteyksien vuoksi vainaja voitiin haudata hautajaisjuhlan jälkeisenä päivänä.

Hevoskyyti oli entisaikaan tavallisin vainajan hautaan saatto kyyti. Hevosvaljiden joihin kuului "luokki", ympäri käärittiin valkea vaate liehumaan, miehille oikealle, naisille vasemmalle. Oli sanonta "en lähde ennenkuin liina luokissa". Autokuljetukseen siirryttäessä kuusi laitettiin autoon merkiksi.

Hätäkasteeksi sanottiin ennenvanhaan kun kättilö tai joku seurakuntavanhin kastoi lapsen heti syntymän jälkeen. Tätä käytettiin jos lapsi oli sairas, myöskin silloin kun kinkereihin oli pitkä aika. Kinkerit olivat eri kylillä kahdesti vuodessa. Ristittäviä lapsia kertyi joskus kinkereille kymmenkunta. Myöhemmällä ajalla ovat kotiristiäiset tulleet yleisiksi, osa käyttää vauvansa papilassa ristillä, jossa on nykyään juhlalliset puitteet kastetoimitukselle.

Vapaa-ajan ongelmia ei ennen tunnettu. Puhdetyöt kuuluivat kiinteästi arkisiin kuvioihin. Ei ollut tapana joka iltaiset juoksemiset. Piisin "paisteella" naiset karttasivat ja kehräsivät villoja, sukkalankaa, "puolivillaisen" kudetta, jopa joskus loimeksi sopivaa "kierempää lankaa". "Ei kannata naimisiin aikoa, ellei osaa läninkikankaan kuvetta kehrätä, ja itse sitä kutoa", sanoi kasvatusäitini, kertoo Anna Lohi. Niinpä useissa taloissa keväthalven illat kuuluivat kangaspuitten ääressä.

Miehillä oli myöskin vapaa-ajan työnsä. He kiskoivat päreitä saman piisin paisteella. Tekivät ruumenkoreja, silippukoreja, halakokoreja ja villakoreja. Reenjalaksia miehet myös painoivat iltapuhteina ja tekivät rekiä, liisterekkiä, pankkorekiä, takarekiä ja reslä, kaikki omatekoisia.

Puhdetyöt ovat melkein taaksejäänyttä elämää. Karjanhoidon siirryttyä pääasiassa miesten työksi, vapaa-aikaa ei juuri jääkään.

Kuukasjärven naiset ovat jatkuvasti harrastaneet "jotakin". Kansalaisopistossa on posliinia maalattu, ja koneneulettakin siellä on opeteltu. Monen monta talvikautta on kudottu kankaita, ommeltu pukuja sekä tehty erilaisia nahkatöitä. Opintokerhojakin on vähän harrastettu sekä naiset että miehet.

Vapaa-ajan harrastuksiin kuuluu nykyisin Ry:n järjestämät laulu ja ompeluseurat sekä nuortenillat, niissä käy naisia, miehiä ja lapsia.

Kilpaurheiluakin harrastava perhe löytyy Kuukasjärveltä. Erkki, Kari, Oiva, Ritva ja Pasi Hiltunen ovat kaappimäärällä hiihtäneet luisikoita ym.

Vapaa-ajan harrastukset vähenee jatkuvasti syrjäkyliltä. Virta vie kirkonkylään päin. Miehet keskenänsä eivät juuri harrasta mitään, vaikka he myöntävät että harrastuksia tarvittaisiin. Käyväthän ne iltapuhteella "lenkillä" jääkaapilla, tuumi Anneli Sääskilahti, jonka heidän miehensä on nauttanut myönsivät tädoksi.

Kuukasjärven maatalousnaisten osasto on vanhan pöytäkirjan mukaan perustettu 20.3.1939.

Tätä ennen toimittiin Kelan naisosastossa, sihteerin ja puheenjohtajan ollessa Kuukasjärveläisiä, kylien välinen matka kävi hankalaksi. Päätettiin sovinnossa erota, ja omaisuus jakaa kahtia, rahat 511,90 mk, puolet kummallekin, os. 1 kpl pyykinvääntökoneita tuli kummallekin jne.

Yllä mainittuna pv siis perustettiin nykyinen Kuukasjärven Maa- ja kotitalousnaiset ja sille johtokunta, johon tulivat: Anna Lohi, Aukusta Sarajärvi, Martta Sääskilahti, Helli Koivula (emäntä), Rauha Siivola, Elsa Koivula ja varalle Ruusa Kärkkö ja Aila Lohi.

Perustavan kokouksen pöytäkirjassa on jo hankintoja päätetty tehdä, tilata kangaspuut, lev. 160 - 170 cm.

Kun selailee 41 vuotta vanhaa pöytäkirjaa, näyttää siltä, että silloin on ollut kaikilla aikaa ja innostusta yhteisiin järjestämissä, toteaa Anna Lohi. Se oli kaikkien toistenkin muistikuva, Helli Piira laushti: "Oli niitä pikkulapsia ennenkin, mukaan kuitenkin päästiin".

Edelleen vanha pöytäkirja kertoo: "kahvi-iltoja" tai vastaavia juhlia ohjelmineen, järjestettiin jopa kaksikin kertaa vuodessa, joulujuhlat Kotilahdessa v 1955, 20 v-juhlat Isäntä- ja Emäntäpäivien yhteydessä v 1959 jne.

Varainhankinta näyttää olleen: "renkaanheittoa" joka olikin suosittu, myyjäisiä, arvontaa, keräyksiä ja maksullinen päivällinen rukakurssien päätteeksi, sekä lukuisien ompelukurssien päätyttyä töiden näyttely sekä päivällinen.

Muista kursseista mainitaan mm. värjäys kotiväreillä, lihan umpioiminen, vanhasta uutta, vuodevaate kurssi, kotisairaanhoido, kananliha ja munaruuat, sekä kuusi viikkoa kestänyt kankaankudonta kurssi.

Kilpailujakin on järjestetty mm. 1940 villankehruu kilpailu, kolme vuotinen ympäristönhoito kilpailu, juurikasvinviljely kilpailu sekä ruokatalouskirjanpito kilpailu muutamia mainitakseni.

Kaluston hankintoja näyttää riittäneen sitä mukaa kun varoja karttui 2 kpl pyykinvääntö konetta, perunajauhomyllä, kangaspuita lisää kahdet, luomapuut, täkintikkauspuut, lihamyllyjä, umpioimiskattila, jäätelömyllä, 3 kpl "Pyykki Maijaa", mehumaijoja 3 kpl, sähkömankeli jne. sekä pitoastiasto ostettiin yhdessä maamiesseuran ja rauhanyhdistyksen kanssa.

"Avustaa tarvitsijaa" oli kerran sodan jälkeenyksi "teema", muistelevat perustaja jäsenet, niinpä siirtoväelle, lahj. äitien lepokoti 500 mk, paikka 6: dellen äidille lepokotiin, Kaisa Siurualle äitienpäiväksi 1000 mk, Sakari Koivukankaan perheelle 1000 mk, kansakoululaisten Helsingin matkakassaa päätettiin avustaa.

Vuonna 1958 Ranuan seurakunnan ehtoolliskaluston hankintaan päätettiin lahjoittaa 2500 mk, vuonna 1959 vähävaraisten joulu-paketeihin varattiin 4000 mk, 1956 järjestettiin päivälliset, ja tuotosta päätettiin lahjoittaa 5000 mk sankaripatsasrahastoon, 1960, vihkirijyn hankintaan Ranuan kirkkoon, Ranuan muiden nais. os. kanssa lahjoittaa 5000 mk, jos kylämme äitienpäivä juhlat keräyksestä huolimatta tuottavat tappiota, lupasi maatalous naiset ja maamiesseura loput maksaa. Vuonna 1964 saatiin Kuukasjärven koululle sankarivainajien muistolaatta, maamiesseuran avustamana, joka itsenäisyyspäivänä paljastettiin juhlallisina menoin.

Vuonna 1963 muistettiin sävellahjan kautta pitkäaikaista kotitalousneuvojaa Eila Kähköstä. Ansiomerkkejä on saaneet os. jäsenet, hopeisia 9 kpl, 1 kpl kultainen. Naisten Maatalousmerkkiä 1 avaimella on suoritettu 3 kpl.

Mainita kannattaa että sodan jälkeisinä vuosina ompeluillat toimivat "naapuri apu" muutoisina, talo tarjosi työt, parsittiin sukkia ja leikattiin matonkuteita ym.

Retkiäkin vähin tehtiin: Ranuan vanhainkotiin tarjoiluineen, kerran kutsuttiin vanhainkodin asukkaat meidän vieraaksemme Kuukasjärvelle. Posion Korouomalla on käyty, Kuusamon Rukalla ja Kiuttakönkällä, maatalousnaisten kesäjuhlilla Inarissa, Suomi tunturilla sekä eteläisimmillä tunturilla Syötteellä, tärkeimmät mainittuna.

Pääpiirteittäin 40 vuoden toiminta on ollut tällaista. Järjestön taloudellinen apu näkyy selvästi kalustehankinnoissa. Emännät muistelevat miten ahkerasti lainattiin koneita mm. lihamyllyä, pyykinvääntö konetta, mehumaijasta puhumattakaan. Kun perunajauhot oli tiukassa tehtiin ne omalla myllyllä, miin suuritöistä kuin se olikin. Perhe kasvoi, peitteet kävi vähiksi, mentiin täkintikkauskursseille, saatiin peitteet ja oppi, ja kotona tikattiin lisää. Pukuompelu kurssi oli kovin kysytty, oli halpa ratkaisu saada kesävaatteet lapsikatraalle, ommella ne itse neuvojan opastuksella. Kun sähköt saatiin kylälle, tuli kukkaroon "matti", valaisimet oli "paljaana". Kotitalousneuvoja toi kehikot, kangaat ym. materiaalin. Näin valaisimet saivat halvalle varjostimensa, ja emännilläkään ei ollut enää "peukalo keskellä kämmentä". Oma osuutensa oli kursseilla yhteishengen tuojana, vapaa-ajan ongelmia ei tunnettu, järjestötyö oli saavuttanut tarkoituksensa.

Tämän vuoden syyskokouksen yhteydessä, joka on osastomme 40 vuotis juhlakokous, on päätetty jakaa 3 kpl. järjestö merkkiä, sekä 4 kpl. järjestöviiriä toiminnassa vielä mukana oleville osaston perustaja jäsenille.

Kuukasjärven maamiesseura perustettiin vuonna 1955. Johtokuntaan valittiin Jalmari Lohi, Kalle Siivola, Martti Hiltunen, Jaakko Merkkiniemi, Jaakko Sääskilähti ja Helli Piira.

Maamiesseuran toiminta oli alku vuosikymmenen hyvin ripeätä. Joka-vuotiset kyntökilpailut vetivät kilpailijoita ja yleisöä kauempaakin. Kilpailujen päätteeksi järjestettiin ohjelmallinen juhla, jossa ravintolan lisäksi varoja saatiin mm. nuolenheitolla, ilmakiväärillä ym.

Seura hankki jäsentensä käyttöön koneita, joista perittiin pieni vuokra. Näitä koneita oli mm. silppukone, heinänsiemenkylvökone, karvanleikkuukone, tiilivormut ja reppurisku, vain osa mainitaksemme.

Isäntä ja emäntä-päivien yhteyteen järjesti maamiesseura jälleen monet kilpailut: metsänleimaus, kyntö, kirvesvarrenteko, traktorin taitoajo, käsin lypsy, ja vastanteko kilpailut. Kilpailevana ryhmänä tässä tilaisuudessa olivat myöskin vihannes- ja juurikasvit sekä umpiosäilykkeet.

Näin kertoivat seuran entiset puuhamiehet, Jalmari Lohi, Jaakko Sääskilähti, Kalle Siivola ja Valde Kokko, ja samaa todistaa vanha pöytäkirja. Pöytäkirja myös kertoo, että Kuukasjärven maamiesseuran viimeinen kokous on pidetty vuonna 1972.

Metsästysseura perustettiin Kuukasjärvelle huhtikuun alkupäivinä 1959.

Perustava kokous oli Kalle Siivolalla, kokouksessa oli Rovaniemeltä Metsänhoitaja Mäki ja Kalatalousneuvoja Auvonen Kaihuan kalanviljelyslaitokselta. Seuran nimeksi tuli Kuukasjärven - Kelan Erämiehet ry. Seuran puheenjohtajaksi valittiin Kalle Siivola ja sihteeriksi Matti Koivukangas. Seura toimii edelleen.

"Hirvenpeijaat" ovat näkyvin muoto seura toiminnasta, maanomistajille jotka yleensä ovat vuokranneet maansa seuran käyttöön. Pikkikilpailu keväisellä jäällä on myös tämän seuran ohjelmassa.

Nykyisiä puuhamiehiä Erämiehissä on Mikko Sarajärvi, Valde Kokko, Toivo Lohi ja Heino Sarajärvi.

Kristillisyyden toiminta on ollut keskeistä kuukasjärveläisten elämässä. Elävä kristillisuus on vaikuttanut kylällämme jo vuosisadan vaihteesta lähtien. Seuroja on pidetty taloissa mm. Lohessa ja Uutelassa myöhemmin myös Lintulassa, Petäjäniemessä, Kotilahdessa, Tupalassa ja Eerolassa. Puhujia haettiin ja saatettiin edelleen hevosilla pitkiäkin matkoja. Seuraväkeä saapui hevosilla ja hiihtäen isot pirtit täyteen, usein porstuaankin oli laitettava seurapenkkejä. Entisaikaan seuratalo tarjosi kahvit seuraväelle ja pitkämatkaisille, ruokaa. Yövieraita oli joskus "talo täynnä" kun erikyliltä jopa eripitäjistä tultiin seuroihin. Talonisäntä maksoi vanhaanaikaan puhujain palkkion.

Seuratoimikunta toimi Kuukasjärvellä 30-luvulla. Tämän kutsusta kokoontui uskovaisia K.A Lohen taloon 23.8.1935, kokouksessa he päättivät perustaa Ranuan Kuukasjärven Rauhanyhdistys nimisen yhdistyksen, joka sittemmin rekisteröitiin ja liittyi samana vuonna Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistykseen (SRK) jäseneksi.

Ensimmäiseen johtokuntaan valittiin: Väinö Lohi, Jalmari Lohi, Kalle Sarajärvi, Jaakko Sääskilähti, Vihtori Sarajärvi, Olga Koivula ja Antti Lohi. Puheenjohtajaksi tuli Väinö Lohi ja siht. rahastonhoitaja Antti Lohi.

Näin elävän kristillisyyden toiminta Kuukasjärvelläkin sai lailliset puitteet, SRK: kokouksiin vuosittain valittiin edustajat.

Ompeluilloin, myyjäisin, keräyksiin, kahvituloin ja kolehtein saaduilla varoilla kutsuttiin puhujia ja järjestettiin seuroja.

Vuonna 1959 lähetti SRK joululahjana vaatetavaraa Pohjois-Suomen rauhanyhdistyksille jaettavaksi vaikeuksissa oleville suurperheille. Eri rauhanyhdistyksiä on pyritty vuosittain auttamaan talohankkeissa pienellä rahamäärällä, samoin kristillisyytemme kansanopistoja Jämsässä ja Reisjärvellä sekä SRK:n leirikeskuksia.

Keskeisin asia on rauhanyhdistyksemme työssä herättää ja elvyttää kristillistä uskonelämää Jumalan sanaan perustuvan opin pohjalta: se on saarnata parannusta ja syntien anteeksiantamusta Jeesuksen nimessä ja veressä. Pyhäkoulu on toiminut vuosikymmeniä Kuukasjärvellä, nykyisin kokonutaan kerran kuukaudessa koteihin nuorteniltoihin, jossa seurakunnan työntekijä alustaa jonkun keskusteluaiheen. Kaukaisempia puhujia kutsutaan seuroihin edelleen, kylän omina puhujina ovat olleet K.A Lohi, Eepi Ojala, Väinö Lohi, Jalmari Lohi ja Aarne Lohi. Kristillisyyden työn merkitys nähdään ajanillassa yhä tärkeämpänä, kristillisten elämänarvojen maahanpolkeminen, sen mukana tulleet huonot elämäntavat, kaikkine muotoineen, ovat vaarana nuorilla ja vanhoille.

Kuukasjärveläiset ovat kautta aikojen seuranneet valppaasti niin valtiollisia kuin kunnallisiakin toimintoja. Niinpä kuukasjärveläinen maanviljelijä Kalle Aukusti Lohi, muistitietojen mukaaan hiihteli suksilla Ouluun kokoukseen, jossa Maalaisliitolle perustettiin omaa sanomalehteä, jonka nimeksi tuli "LIITTO". Janne Koivuranta kertoi tuosta tilaisuudesta: että yleisö katsoi aluksi oudosti miestä, jolla oli nahkalaukku selässä ja kipurakärkiset saappaat jalassa tullessaan kokouspaikalle, Mutta kun Kalle Aukusti käytti ensimmäisen puheenvuoronsa, se herätti suuresti kunnioitusta kokousväen keskuudessa sekä utelisisuutta Lapin mieheen.

Niinpä Kalle Aukusti Lohi valittiin Maalaisliiton edustajana valtiopäiville vuonna 1909. Oli ministerinä neljä eri kertaa, sekä sai eri komiteoissa vaikuttaa valtiollisiin päätöksen tekemisiin. Hänelle oli annettu lahja puhua pitkiäkin puheenvuoroja ilman "lunttilappua" joka oli harvinaista kouluja käymättömälle kansanmiehelle. Oliko se enteellistä, että kun hän ensikerran lähti eduskuntaan oli ns "pitkä kevät", toukokuun lopulla oli niin van- kka talvi vielä, että matka Majovan kautta Haarahiltuseen sujui läpi sydänmaiden talvitietä rekipelillä.

Eri puolueiden valitsevat luottamusmiehet Kuukasjärveltä, ja heidän toimikautensa kunnanvaltuustossa ja -hallituksessa.

Väinö Lohi	kunnanvalt.	1934 - 1972
"	kunnanhall.	1949 - 1953 ja 1955 - 1972
Kalle Koivukangas	kunnanvalt.	1938 - 1947
Kalle Siivola	"	1948 - 1950
Eelis Koivukangas	"	1954 - 1960 ja 1965 - 1968
"	kunnanhall.	1957 - 1958
Anna Lohi	kunnanvalt.	1965 - 1969
	varajäsen	1969 - 1972
Jalmari Lohi	kunnanhall.	1955
Martti Hiltunen	kunnanvalt.	1969 - 10.9.1970
Aarne Puominen	"	1973 - 1976
Heino Lohi	kunnanhall.	1973 - edelleen
"	kunnanvalt.	1973 - 1976 varajäsen
Heino Sääskilahti	"	1977 - edelleen

Seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin syrjäkyliltä päästiin kovin harvoin. Kulkuneuvoina oli entisaikaan varsin usein "paljaat jalat", kengät otettiin kainaloon etteivät kuluisi, ja olisivat siistimmän näköiset kirkkoon saavuttaessa. Hevoskyyti oli seuraava mahdollinen, joillakin taloilla oli "kirkko-resla". Maantien tultua kylällemme "kiesit" oli kesällä kirkkokyytiin kuuluva kaluste. Polkupyörän tultua yleisemmin käyttöön, oli kirkkoon meno jo helpompaa, matka 26 km.

Kinkerit oli tilaisuus jonka seurakunta järjesti syrjäkylillekin. Kesä ja talvi kinkerit eri taloissa vuorotellen. Usein taloon hankittiin ns. "papinemäntä", joka valkoinen "leppaesiliina" edessään "passasi" pappia. Kinkeritalo tarjosi kaikille kahvit ja pitkänmatkasille ruokaa.

Joskus tämä toimitus esivalmisteluineen oli isotöistä, kertoo Jalmari Lohi: perjantaina bakea hevonen metsälaitumelta Riito-ojan haarasta. Lauantaina noutaa hevosella kirkkoherra Ranuan kirkolta 26 km. Kinkeri juhla sunnuntaina. Maanantaina viedä kirkkoherra takaisi kotiin kirkolle, ja jälleensaattaa hevonen laitumelle.

Kuukasjärvellä on kautta aikojen asunut seurakunnallisia vaikuttajia, luottamusmiehiä. Kalle Aukusti Lohi 16.7.1899 oli vaikuttamassa silloisessa kirkonkokouksessa, kun Ranuan seurakunnan kirkon paikka määrättiin. Myös kirkkoneuvoston jäseneksi oli K.A Lohi valittu 11.7.1917. 15.5.1921 Ranuan seurakunnan kirkonkokous on valinnut Kalle Aukusti Lohen anomaan valtiolta puita kirkon laudoitukseen.

Juho Lohi oli 11.7.1917 valittu kirkkoneuvostoon. Lukkarina ja edeltä veisaajana hän myös toimi vuosina 1919 - 1925 sekä avusti kinkereillä lasten luettamista.

Muita seurakunnan luottamusmiehiä:

Jalmari Lohi	kirkkovaltuusto	1944 - 1964
Jaakko Sääskilahti	"	1951 - 1954
Anna Lohi	"	1964 - 1978
Väinö Lohi	kirkkoneuvosto	1965 - 1978
Esko Lohi	kirkkovaltuusto	1970 - 1974
Aarne Lohi	kirkkoneuvosto	1979 - edelleen

Kuukasjärvi sijaitsee Lapin läänin lähes eteläisimmässä kulmassa, kapeat järvet Iso- ja Pikkukuukasjärvi antavat jyrkähköineen rantoineen kauniit kehykset kylällemme. Rauhallinen elämäntapa, puhtas raikas ilma, avara asumisympäristö ns. tilaa "lapsille ja pyykkinaruille", niille anamme suuren arvon. Oma koulu, jonka oppilaslennusteet ovat kirkonkylän jälkeen lähes parhaimpia, antaa tunteen, että: "KYLÄ ELÄÄ".

Järjestötoiminnot joita olemme kirjanneet monia, ovat olleet piirittävä ruiske kylän elämälle, sen yhteishengelle. Mm. maamiesseura, joka aikoinaan toimi erittäin vireästi - sai kaikki mukaan, on nukkunut.

Maatalous-kotitalousnaisjärjestö, joka tänävuonna viettää 40:tä toiminta vuottaan, on toiminnassaan vähän väsähtänyt, nuorempien vetäjien puutteen, on toiminut kuitenkin. Osin tähän on syytä kansalaisopiston vireä toiminta kylällämme, että naisille on ollut harrastuksia joskus yli "lääkärimäärän".

Uudet määräykset kuitenkin ennustavat kansalaisopistojenkin loppumista syrjäkyliltä, rahapulaa vuoksi, joten virta ohjataan tähtäkin osin kohti kirkonkylää.

Maatalous, niidenosalta, joilla se on pääelinkeino ja ainoa sellainen, ovat tukehtua työmääräänsä. Kannattavuutta horjuttaa suuret koneinvälineet ja koko tuotantolaitos sitoo kovin paljon pääomia sensijaan miltei kaikissa muissa ammateissa on työpaikka valmistettu muiden kustannuksella, tämän maataloudessa työskentelevät näkevät kantona kaskessa uusien viljelmien muodostuksen kylällämme.

Eläketurva on toinen tekijä joka pitää nuoret pois maatalouden piiristä. Nämä ovat asioita joita "päättäjien" tulisi tarkemmin tutkia myös työllisyyttä parantaessaa.

Ennusteluissa kylän tulevaisuutta, nuorten maalle paluun osalta oli edellämainitun kaltainen, oli niitäkin jotka ennustivat että tulevaisuudessa "lehmä joka mäkissä".

Toivoa sopii, että nuoret perheet joita kylällämme vielä on, puhaltaisivat kaikissa toiminnoissa "yhteen hiileen" kuten "vanhaan hyvään aikaan" niin järjestöjen, kuin muidenkin yritysten puitteissa.

Kuukasjärven kylätutkimuksen lähde aineisto:

Oulun Maakuntaarkisto (OMA)

Pudasjärven seurakunnan kirkonkirjat

Ranuan --"-- --"--

Ranuan kunnan arkisto

Kuukasjärven kansakoulun johtokuntien pöytäkirjat

--"-- maamiesseuran pöytäkirja

--"-- maa- ja kotitalousnaisten pöytäkirjat

--"-- rauhanyhtistyksen --"--

--"-- metsästysseuran --"--

Jalmari Lohen muistiin merkinnät

Kylätutkimuksen opintokerholaisten muistitiedot

Opintokerholaiset:

Helli Koivula

Helli Piira

Eeva Siurua

Sisko Leskelä

Martta Sääskilahti, Välitalo

Ida Lamberg

Aili Lohi, Tupala

Martta Sääskilahti

Anna Lohi, Tupala

Anna Lohi

Kaarina Kuha

Aili Lohi

Hilja Hiltunen

Lempi Sarajärvi

Anneli Sääskilahti

Taimi Koivukangas

Kalle Siivola

Antti Koivula

Jaakko Sääskilahti

Juhani Sääskilahti

Tiedot kerännyt Anna Lohi
v.1979

SANANPARRET

- Joka kahvisa hotkii se ukkoasa potkii.
- Kaksi on ihmisellä ilonpäivää häät ja hautajiset.
- On ollut rekenä jos kelekkanai.
(kokenut monenlaista)
- Silleioo hirsi säärenpäällä.
(helppo elämä)
- Paskoo se Jumala siuhaa ellei ihminen myös ite yritä.
- Siinä heiluu tuppi jos kukkaroi.
(yritteliäs)
- Keuhkot on keviät kirkkoevää.
- Onni yksillä kesä kaikilla Jumala jokaisella.
- Naineilla nauretaan kuolleilla itketään.
- Sukkuusa se on suopetäjä ja tekijänsä tervaskanto.
- Pane suittet kantoon.
(jos vaimo on liian määräilevä)
- Ei oo isäsi ollu lasimestari.
(valaistuksen edessä seisojalle)
- Ei oo verratonta hyvää eikä verratonta pahaa.
- Joka suolatta suuttuu se jauhotta lauhtuu.
- Senverran vireä minkäverran vihanen.
- Lauhkea kui emälammas.
- Leilissä kasvanu ja runtinreijästä ruokittu.
(elämää ymmärtämätön)
- On syntynyt kapusta käissä.
(taitava töissään)
- Tekkee mitä tahtoo muut mitä ossaa.
(taitava töissä)
- Räkänokastakin mies tulee vain ei tyhjännaurajasta.
- Ei oo nokankoputusta.
(ei voi asiaan vaikuttaa)
- Maksetaan rahalla eikä vanhalla paitaresulla.
- Ei tuu ilta, eikä säry värkit (valjaat)
(laiskan rengin huokaus)

SANANPARRET

- Sillon seppäkin lyö kun on rauta kuumimillaan.
(ajankohtainen asia)
- Eiseo rikki seon ratkennu.
(sanotaan: r särkien)
- Syömätöntä ei hauku koirakaan.
- Olkaa hyvä ja ottakaa, pankaa sekaan ja topatkaa, eioo muuta kun korppua, eikä tälläkertaa sitäkään.
- Kolomenlaista kahvileipää: korppu nurin, korppu oikein ja korppu syrjällään.
- Meni kouvalaisten heinätielle.
(ruoka väärään kurkkuun)
- Poropeukalo.
(taitamaton)
- Lallolla lämmähtäny.
(vähän omituinen ihminen)
- Kreivin aikaan.
(tuli sopivaan aikaan)
- Henki sano.
(sattui oikein-aavistamaan tilanteen)
- Voortti eioo auto, markariini eioo voita eikä piika ihminen.
- Viistettä uivat.
(seurustelu avioliittoa ennen)
- Vispilän kauppa.
(seurustelu avioliittoa ennen)
- Koppasevat.
(käsikynkää)
- Järki kaulalle.
(seurustelu avioliittoa ennen)
- Koliminkertanen koninnahka silimillä.
(av. aikovilla)
- Summu, pämmä ja känny - (myöh.) turpa, käpälä ja kallo.
- Kahvi kuumana ja tyttö nuorena.
- Kaikkea muuta katu vaanei nuorra naimista.
- Kaivonsijaa katsomassa.
(morsian sulhanen kotona)

SANANPARRET

- Väärältä kyleltä heränny.
(kärtytisä)
- Jokkon aina koria - eioo koskaan komia.
- Äänellään se lintukin laulaa.
- Ei mennä syyhyttä saunaan.
- Kaunis on kakku päältäkatsoen.
- Onkun Ananias haaleassa veessä.
- Niitä on kuin vilikkilän kissoja.
- Hiki hatussa.
- Heikot sortuu elontielle jätkä sen kun porskuttaa.
- Ruuna on hyvä hevonen, vettä jos tahtoo.
- Ruuna rapukka, tamma tapukka, ori oikia hevonen.
- Hyttysenäni ei kuulu taivaaseen.
- Rahalla saa ja autolla pääsee.
- Täytymätön kuin papin säkki.
- Peli kuuluu (kulkkuset) pappi tulee, ota lakki päästä ja kumarra.
- Lukkari on papin lakkari, lukkarin muori papin lakkarin vuori.
- Lukkari kun pappia kuritti, niin seurakunta laulaa luritti
- Papin narisevat kengät: laiska - pappi - laiska - pappi.
- Kirkon kellojen tulkinta: iso kello "Akkani kuoli, akkani kuoli"
pienempi kello "Nai toinen, nai toinen".
- Paskampa pappi söi, paskampa lukkari söi.
(ruoka ei vähentynyt)
- Väli seon papilla paskakärpäsellä.
(säätty erotus)
- Se ei oo kirkonkipiä eikä Jumalan sanan vaivanen.
- Kun kuolo noutaa niin paita housunpäälle joutaa.
- Pappilanmuori käski paistia kääntää, vain ei luvannut maistaa.
- Isäntä pyörähytti emäntää kun hän oli äkäisellä tuulella.
- Yhtä se on muori vaarin kanssa.

SANANPARRET

- Kössönturkkia paikkaa.
(suutahtanut)
- Ois aina joulu saisi yölläkin syyvä.
- Seon liikaa voiteenhaaskausta kun piiatkin kas'särkeä syö.
- Ammentaa kuin heiniä häkkiin.
(nopea ruokailija)
- On lampaanpäässä muutaki hyvää kuin kieli ja korvalliset.
- Syö piimää niin pää kasvaa.
- Kurnaali seon kummallista kun silloin kolome nimeä, kurnaali-
huljua ramppaanpuljua ja kolomas on kurnaaliviiliä.
- Ryystää kuin Autiovaaran vasikka.
- Painuu kuin kielettömään konttiin.
(hyvä ruokahalu)
- Tiinan talakkuna.
(paksu puuro)
- Kuta usiampi kokki sitä suolasempi rokka.
- Kun ois suussa mikä nokassa.
(hyvän leipomon tuoksut)
- Pannaan suihin eikä turpiin.
(ruokaa vierasvaralle)
- Yksi lammas vettä huutaa, koko karsina janossa.
- Litrata nitä litratat kuhan paat leilin täyteen.
- Syönyttä on hyvä syöttää.
- Piimä oli pitkänlierua se kiskoi piioilta pierua.
- Tee tahtosi ja keitä mehtosi.
- Hyvähän seon isonpinon vieressä lastuja poimia.
(nuoripari vanhempien autettavana)
- Eioo luutonta lihaa eikä päätöntä kallaa.
- Luu se lihan kasvattaa.
- Koura se kouraan saattaa, ei saa sakijaa velliä keittää.
- Pane puolenpuolta sonnin korvoa.
(lihakeiton ainekset)

SANANPARRET

- Paninkait minä siihen suolaa eikö siinä höystö tunnukkaa.
(emäntä arvostelee keittämänsä kahvia)
- Työlle pakko vain ei ruualle.
- Huttupuuro miehen ruoka voivelli vasikanjuoma.
- Söi päälle kylykiisiä.
- Enapiot parane jos ei vieraat vähene.
- Ennen poiijan tekkee (synnyttää) kun isolle väelle puuron keittää.
- Suu söisi ja vatsa vetäsi vaan ei kestä heikot sääret.
- Suen näläkä.
- Nakrista Jumalan hyvää seittämän kuopallista, mutta kaikki oli märeänny.
- Köyhyys ei oo iloksi, vaan nuortamiestä se vain naurattaa.
- ~~Säästäväisyys ei oo pahimpia tapoja.~~
- Ei kehu keleporikas eikä täysi kukkaro kilise.
- Köyhä ku kirkonrotta.
- Köyhä eläissään, rikas kuollessaan.
(maanviljeliä)
- Syömäköyhää ei auta Jumalakaan.
- Peräseinä vuotaa.
(tuhlaava emäntä)
- Puuro leivän puuttehessa.
- Vesi se vellille sijaa antaa.
(tuumasi renki kun vettä piti isännän käskystä juoda ennen ruokailua)
- Joka kesät onkii sillä näläkä näläkä talavet takapuolta tonkii.
- Jos ei piisaa niin piinataan Liisaa.
- Loppu lappaminen
- Pienenee kuin pyy maailmanlopun eellä.
- Hävisi kuin ketulla multa kynsistä.
- Joka säästä saadessansa sillä on ottaa tarvitessansa.

SANANPARRET

- Tytti repale.
(kiltti lapsi)
- Poijan kuotolainen.
(ilkeä lapsi)
- Ei hiiren hyppäämää.
(jäljet peittyneet)
- Silikisä sametisa kirkkoon mennään, petäjäistä pehkua konttiin
lyyvään.
(komeasti pukeutuvat, ruuan kustannuksella)
- Keuhkot päälimmäisenä.
(jos alempiarvoiset ensin tarjoiluun riensi)
- Ei paskakaan haise ellei hajota.
(oma kehu)
- Kukapa kissanhännän nostaa ellei kissa itse.
- Kahtapuolta voita leivänpäälle.
(tytöllä kaksi saattajaa.)
- Susi pierassu kannonnokkaan ja ukkosenilima sieltä ajanu.
(ihminen jolla ei ole sukua)
- Ei piä panna paitaasa joka pyykkiin.
- Hupsista pussiin ja pussinsuu kiinni.
- Viis miestä ja Mikko, kaks' Anttia ja Matti.
(Honkasen talon miehet)
- Ei suven (susi)eikä lampaan puolta.
(puolueeton)
- Saa nukkua köökinpäällä kontissa ja syylinkä peittona.
(myöhästynyt maata menijän paikka)
- Luulo ei oo vissintievon verta.
- Se on vissi että kissallon viis tissiä.
- Elä höpötä anna hapata.
- Enempi korva kuulee kuin silmä näkee.
- Yksin niksin nitcisiin, kaksin kolomin kaiteeseen.
(kankurin ohje)
- Pankoot orsille eli parsille.
- Naurismaan vahti
(pieni ihminen)

SANANPARRET

- Pankolta putosi.
(täytyi myydä hevonen)
- Kelekkasa kääntänyt
(muutti mieltään)
- Syököön näkkileipää kontistaan.
(ruokaaajasta myöhässä)
- Reki menee eelle hevosen.
(nuorempi tietää enempi kuin vanha)
- Sanasta miestä ja sarvesta härkää.
- Ennen mies maansa myö kuin sanansa syö.
- Jänishousu.
(arka)
- Vaikka suku sutena juoksis.
(ei vikoile suvun perusteella)

~~Hai, pitääkö sijainen ottaa jos kesken kuolee.~~
(mustalainen huomautti kun 20 vuotta linnaa (vankilaan) tuomittiin)

- Viisi virkaa, ja kuusi näläkää.
- Akka ja uuni pysyköön kotona.
- Kyllä routa porsaans kotiin ajaa.
- Matilta aamupihti, Marialta iltapihti pirtinpäälle.
(ilman valoa)
- Millainen sää Mattina sellainen koko kevään sää.
- Jos vesi räystäältä tippuu ennen Mattia tulee pitkä kevät.
- Vuoden ensimmäisestä Tapionkylvöstä 8 viikkoa kesään.
(suojasää havuneulaset tippuu)
- Jos käki ei kuku kolomeapäivää ennen tai kolomeapäivää jälkeen
Erkkiä niin mies (käki) on hukassa.
- Jos lunta on vielä maassa kun käki kukkuu se kukkuu "hallan
hankeen".
- Mikä Marjana malalla se Vappuna vaolla.
- Heikin päivänä karhu kääntää kylykesä ja huokaa "yö puolessa
näläkä suolessa emännät ei missään huolessa".
- Päivän Perttulin perästä ei lähde halla haon alta eikä kaste
kaikistapaikon.

SANANPARRET

- Ei tauti tartu eikä rutto rupea jos ei Jumala salli.
- Pian kissakin poikaset tekee, mutta ne on silimättömiä.
(vertaus huonosti tehdystä työstä)
- Kätänen. (pienehkö)
- Kuppari kun kuolee niin sarvet perinnöstä saan.
- Sitä ei tartte maksaa minkä tingata jaksaa.
- Kengkätä. (antaa ilmaiseksi)
- Kenkki on kuollu ja ilimannista sakotetaan.
- Kissasta eioo makkaranhahaksi.
- On syytä sialla kun on kärsä kipiä ja maa kylmetyksissä.
- Pannaan Ouluun kouluun ettei jää maalle tolloksi.
- Syö särkeä tulee enemmän järkeä.
- Kannettu vesi ei pysy kaivossa.
- Ei eletä suurilla tuloilla vaan pienillä menoilla.
- Suolanen ja sakea on köyhän mielestä makea.
- Joukko se jotahi syö, vaan joukko se jotahi saa.
(iso perhe)
- Suu parkitusta vasikannahasta.
(huono maku tuntemus)
- Illan virkku aamun torkku, se tapa talon hävittää.
- Taidossa se on talonpito, ei varhainnousussa eikä väenpaljou-
vessa.
- Eioo vaivatonta viljaa.
- Koko maaliman harava.
(puuhakas)
- Siksi on sepällä pihit ettei kynnet pala.
- On kättä pitempi.
(lapsesta asti töissä)
- Lauantaina laiskakin herää.
- Lentää kuin päätön kana.
(menevä ihminen)

SANANPARRET

- Mikkeliltä nauriit kuoppaan ja naiset pirttiin.
(ulkotöiden loppu)
- Kuu paistaa heleästi kuollut ajaa keveästi.
- Erkki turjus turkkipäällä urpaanus paitapäällä.
- Kessää kekriin syksyä joulun talavi alkaa tapanin päivältä.
- Jos jyriyönä (Yrjön päivä) kylymää niin kylymää joka yö niin kauan kuin on mehtikanan kokosesti lunta.
- Jos tänäpäivänä sattaa ja huomenna sattaa seon kakssattaa.
- Koiran ilima.
(sade)
- Kuu kiurusta kesään puolikuuta peipposesta västäräkistä vähäsen pääskysest ei päivääkään.
- Turkki on tuulella hyvä takki talvipakkasella.
- Käkeä vailla.
(kaunis ilma)
- Kun tikka koputtaa lujasti kantoon tulee sade.
- Vesilintujen kova ääntely tietää sadetta.
- Kaksi karpästä yhdellä lyönnillä.
- Piennä paassa pesty.
(väärät sääret)
- Kaksi on kovaa vastakkain kun meijän Jussi ja Jumala.
- Seon perso joka makijaa säästää.
- Suuttuu ja muuttuu mustaksi kissaksi.
- Miksi? Siksi kun syksy on keskellä kessää.
- Kissa söi kannantakaset.
(peruu lähtönsä)
- Housut puttoo ja hevonen jättää kynsiä palelee ja hoppu on.
- Kissa kiitoksella ellää.
- Jūstiin Jussin kansa puolinaulaa pussin kansa.
- Minkä se hiiri hiomelle voipi.
- Pyörivään puuhun ei naula satu.

SANAPARRET

- Seon komija etton emäntä leviää.
- Komia kun kaupanhevonen.
- Saattaa seljältä ja kuuttakymmentä kummaltai kyljeltä
- Onku. seittämänleivän uuni.
- Pitkä kun näläkävuosi.
- Vähän maasta nystyrällä.
(pieni ihminen)
- Iso pää ja vähän mieltä.
- Mennee että mela vilisee.
- Komia kun riikinkukko.
- Komeita on tytöt kesällä, mutta retonki on halapaa.
- Jumalanluoma seon-törselöi.
- Ei maota maatakäyä eikä sammakota vettä juuva.
- Kakilakista ja pahasta akasta ei pääse eroon kuin kuolemassa.
- Ostashan sille kamuralle kellon vaan kun se sen heti särkee.
- Sianunta nukkuu.
- Paskanmarjat!
(vähättely)
- Vanha kun taivas pieni kun lammas.
- Vuosi vanhan vanhattaa kaksi lapsen kasvattaa.
- Elä navetalla paiskaa.
(keljuilu)
- Se pyssyy, jos kuka kyssyy.
- Sanoilla kiini.
- Tuuli mistä tuuli - Taneli vaan seisoo.
- Eioo koiraa karvoin katsomista.
- Suo siellä vetelä täällä.
- Parempi katsoa kun katua.
- Vara ei venettä kaaja.

SANANPARRET

- Merimiehen muija ja kalamiehen koira ne rannalla yhdessä rui-
kuttaa.
- Kahen kauppa ja kolomanen korvapuusti.
- Vakka ja kansi ja lupsaus päälle.
- Parempi tietty paha kuin tietämätön hyvä.
- On tiennyt jo ottaissaan.
- On siinä rasiakalla loppuijäksi.
- On kantona kaskessa.
- Meittiä on moneksi
- Arka mies ei saa kaunista akkaa.
- Onnea hyvää ohran jyvää rieskaa kukkoa riskiä ukkoa.
- Enn en vahtais korillisen kirppuja kuin kaksi villiä piikaa.
- ~~Ei herrain kanssa marjaan, menettää roppeensa.~~
- On kuin hyypiö hävitetyssä kaupungissa.
- Täynnä kuin lähtevä laiva.
- Ylenkatottu kanto se reen kaataa.
(avioon halveksimansa kanssa)
- Kehumatta paras.
- Kontihtee.
(muut halveksii av. aik.)
- Rakkaudesta se on vaikka silimäkin menköön.
- Toinen tykkää tyttärestä, toinen tyttären äitistä niin tulee
kaikki tykätys.
- Hyvät hylykii ja pahat pyrkii, huonoista en houli.
(vanhapiika)
- Yskä on yksinäisen kumppali.
- Yskä tulee huonosta rykimisestä ja yksin nukkumisesta.
- Oon tehny kahet kaksoset, ja kolomet kolomeset sekä yheksän
muuta lasta, jos hyvät naimiset tultais, vielä miehelle mentäis.
- Piikuus lämmittää.
- Kahenkannun taivaassa.
(onnellinen)

SANANPARRET

- Parempi pyy pivossa kun kymmenen oksalla.
- Jollon paikka paikanpäällä sillon markka markanpäällä.
- Kontu (heinä) pula ja leivän kapelo (puute)
- Jokkei säästä puuta se ei säästä muuta.
- Toiset heiniä säkkiin säkkiin, toiset katolle vahtiin vahtiin.
(isäntä anto määräyksiä, oltiin heinän varkaissa)
- Ei sikaa säkissä ostaa.
- Matti kun maistaa niin pohjase paistaa.
- Sirppihalla.
(vilja leikattu liian aikaisin)
- Tyhjän saa pyytämättäkin.
- Kylmä ja näläkä ku venäjän helevetissä.
- Pääsi kuin koira veräjästä.
- Isosti se iso pierasee.
(ylpeä)
- Paskassa kasvaa kun vain olla jaksaa.
- Arkalasta kotosi ja koravooti sukusi.
- Terveisä kotkasta herrat käski potkasta.
- Pöyhkeimmät pöyvällä.
- Sillä ei pitkälle pötkitä.
- Raatariks' mua on kutsuttu, säkkilöitä olen paikkaillu.
- Keltakukan aikana hiijen lemmon komeeta.
(laukkuryssä kangkaistaan)
- Piä mölyt mahassasi niin pysyt lihavampana.
- Nokinokka neulanseppä.
- Veri on vettä sakeampi.
(sukuolaisuus)
- Ei kukuta käkeä.
(sairas lapsi)
- Et syö tämän poimimia marjoja.
(sairas lapsi)

SANANPARRET

- Ei käy akka silikissä eikä lapset kansakoulua ellei jo lähetä töihin.
(ahkeran rengin lausahdus)
- Uusiluuta se paremmin lakaisee.
(piika vaihtui kekriltä)
- Maanantai menee maatessa - tiistai siinä sivussa - keskiviikko ei oo kenenkään työaivä - torstain palkalla ei eletä - perjantai on lauantain aatto - joka pyhässä kunnollisesti viettää ei tee työtä lauantainakaan.
(laiskan rengin loru)
- Tuopi tullessaan ja viepi mennessään niin ei tartte palakollista.
- Nauriinkylyvöstä toisellasaalla.
(vastaus ikää kysyttäessä)
- Hullu Heikin huikonen.
(pitkä matka)
- Pio paljasta, kyynärä karvasta.
(vastan koko)
- Akan köytökselle.
(väärin sidottu vasta)
- Variksen vala
(ei pitänyt lupaustaan)
- Saappaat nähä kun kinttaat kävelee, pitääkö virsut vettä.
(erikoisen jutun kuultuaan)
- Halakinainen.
(oikeudenmukainen)
- Ei korppi korpinsilimää kaiva.
- Siellä varis missä muutkin mustatlinnut.
- Suma seisoo ja miehet nukkuu.
(työntulokseen tyytymätön)
- Tuli sonninhaieiniä.
(sateen pilaamat)
- Viikot menee kuin villissä ja pyhät kuin hattu naulassa.
- Joutas vaikka suelle hännäksi.
(työurakan päätyttyä)
- Sauna lämmitä sarvet likkoon, kuppari tullee.
- Emminä emminä tokasenkominä.
(sääsken laulu)

SANANPARRET

- Keikkuin kauniisti.
- Kasvaa alaspäin kuin lehmän häntä.
- Lasareetissa.
(sairaana)
- Atima vieras.
(sukulaisuus)
- Venäjän sairas
(luulosairas)
- Sairaus on kuolemaksi jos ei pyhäksi parane.
- Sauna lämmitä sarvet likkoon kuppari tullee.
- Jos ei sauna, terva ja viina auta on tauti kuolemaksi.
- Vesi vanhin voitehista Jumala parantajista.
- ~~Kostakoon Jumala.~~
(mökinakan kiitos)
- Mikä tuli sika puri mitä teit hännästä vejän.